વૈષ્ણવ ધર્મનાં સઘળાં પુસ્તકો અમારે ત્યાંથી મળશે.

॥ શ્રી કૃષ્ણાયનમઃ ॥ ક્રિ. નં. ૫૪૮

વૈષ્ણવોના નિત્યનિયમના મુખ્ય પાઠ તથા ધોળ

આવૃત્તિ [illegible]

કિંમત ૦ ૪ ૦

શ્રીવલ્લભાબ્દ

૪૩૭

નકલ ૧૦૦૦

સંવત ૧૯૭૧

[illegible] ધોળ

શ્રી [illegible] શ્રી [illegible] ધોળ, વગેરે.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર,

લલ્લુભાઈ છગનલાલ દેસાઈ.

[illegible] પોળ, ખતરીપોળ—અમદાવાદ.

શ્રી 'આદિત્ય' પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં, [illegible] વાડીલાલ ડાહ્યાભાઈએ છાપ્યું.
ઠે. પાંચકુવા [illegible]—અમદાવાદ.

વિષયાનુક્રમણિકા.

॥ श्रीकृष्णायनमः ॥

मंगलाचरणम्.

मायावादिकरींद्र दर्प दलने नास्यें दुराजोद्रत ।
श्रीमद्भागवताख्य दुर्लभ सुधा वर्षेण वेदोक्तिभिः ॥
राधा वल्लभ सेवया तदुचित प्रेम्णोपदेशैरपि ।
श्रीमद्वल्लभ नामधेसदृशो भावीन भूतो स्त्यपि ॥

॥ अथ श्रीवल्लभाख्यान प्रारंभः ॥

(પરમભક્ત ગોપાલદાસજી કૃત નવાખ્યાન.)

આખ્યાન ૧ લું—રાગ કેદારો.

વંદુ શ્રીવિઠ્ઠલવર સુંદર, નવઘનશ્યામ તમાલ;
જગતિતલ ઉદ્ધાર કરેવા, પ્રગટ્યા પરમ દયાલ. ૧
શ્રીપુરુષોત્તમ સ્વતંત્ર ક્રીડા, લીલા દ્વિજ તનુધારી;
સાત દિવસ ગિરિવર કર ધાર્યો, વાસવ વૃષ્ટિ નિવારી. ૨
તે પ્રગટ્યાનું કારણ કહીયે, જો સુરતા મન આણો.
કરો કૃપા હું કરૂં વિનતી, પોતાનો કરી જાણો. ૩
વ્યાપક રૂપ અદ્વૈત બ્રહ્મ જે, તેજોમય કહેવાય;
આર્ય પંથ અધિકારી મુનીજન, તે માંહે લય થાય. ૪

અક્ષર આદ્ય અખંડ અનુપમ, ઊપમા કહી ન જાય;
અસ્તિ વસ્તુ સહુકો મલી બોલે, નિગમ નેતિ નેતિ ગાય. ૫
નિર્ગુણનો નિર્દેશ અટપટો, રસના શી પેરે કહીયે;
રૂપ વર્ણ વપુ દ્રષ્ટ પદારથ, ત્યાં એકો નવ લહીયે. ૬
તેહ થકી પુરૂષોત્તમ અળગા, લીલા અચળ વિહાર;
બ્રહ્મજ્ઞાની ને મુક્તિ મારગી, સ્વપ્ને નહિં વ્યવહાર.
જ્યાં શ્રીવૃન્દાવન આદ્ય અચળ શશિ, શરદ રેન બહુ વેશ;
વનદેવી પદ કુમકુમ મુખ સુખ, પરસે રંગ વિશેષ. ૮
જ્યાં સરિતા ચામીકર મણિ ગણ, ઉભય બદ્ધ સોપાન;
કમલ કુમુદ નાના અલિ સુંદર, મધુર કરે ત્યાં ગાન. ૯
કેનકલતા માલતી માલ્લકા, વિવિધ કુસુમ મકરંદ;
શીતલ પવન ઝકોરે લહેરે, પરસે અતિ આનંદ. ૧૦
પદ્મરાગ મરકતમણિ સ્ફાટિક, શ્રીગોવર્દ્ધન સોહે;
બ્રહ્મ: રૂદ્ર ત્યાં કોણ બાપડા, શ્રીહરીનું મન મોહે. ૧૧
નાના પક્ષીની શબ્દ માધુરી, શોભા તણો નહીં પાર;
વિવિધ પ્રકારે જુજવા કહેતાં, ગ્રન્થ થાય વિસ્તાર. ૧૨
શ્યામા શતદલ નયન સુંદરી, યુથ તણો નહીં પાર;
અનેક રાસમંડલ રચના રચિ, ખેલે શ્રી નંદકુમાર. ૧૩
એણી પેરે નિત્ય નવલી લીલા, ઘોષ વાદ્યઝંકાર;
અંગ સ્વેદ મકરંદે મોહ્યા, મધુપકરે ગુંજાર. ૧૪
એ પ્રભુને મન ઈચ્છા ઉપની, યશ થાવા વિસ્તાર;
અધિકારી પાખે એ વાણી, નહિં કોને ઉચ્ચાર; ૧૫

મુખ અંગેથી સૃષ્ટિ નીપની, અતિ સુંદર બ્રહ્માંડ;
ચૌદલોક નાના વૈચિત્ર્યે, ભૂમંડલ નવખંડ.
પરપોતાની વ્યક્તિ કરેવા સૃષ્ટિ તે દ્વિધા પ્રકાર;
દૈવી આસુરી બે ઉપજાવી, પ્રભુ મન કરી વિચાર. ૧૭
ભક્તિ સુંદરી ને માયા દાસી, બે મૂરત પ્રગટાવી;
તેમાં પહેલી નખશિખ સુભગા, શ્રીહરિને મનભાવી. ૧૮
કૃપા કટાક્ષે હુવા અક્ષરમાં, ઉપન્યા સત્વ અનંત;
ભક્તિ લીન હુવા સૌભાગી તે વૈષ્ણવ ગુણવંત. ૧૯
બીજી કટાક્ષે જે જન ઉપન્યા, માયામાં થયા લીન;
કર્મજડ આસુર અન્ય ઉપાસક, ભજન ધર્મથી હીન. ૨૦
એણી પ્રકારે સૃષ્ટિ દ્વિધાગુણ, મિશ્રિત ચાલી જાય;
ભક્તિમારગી જીવ સ્વતંતર, કેવળ ભક્ત ન થાય. ૨૧
શ્રી પુરૂષોત્તમે વળી વિચાર્યું હવે પ્રકાર શો કરિયે;
મારી સેવા અને કથારસ, નિરૂપવા તનુ ધરીયે. ૨૨
ભક્ત જીવનાં ભાગ્ય વિસ્તર્યાં, ઇચ્છા કરી હરિ સાર;
તેણે હેતે આપો પેં પ્રગટ્યા, શ્રીવલ્લભરાજ કુમાર ૨૩
પૂર્ણ બ્રહ્મ શ્રીલક્ષ્મણ સુત, પુરૂષોત્તમ શ્રી વિઠ્ઠલનાથ;
શ્રી ગોકુળમાં પ્રકટ પધાર્યા, સ્વજન કીધા સનાથ, ૨૪

આખ્યાન ૨ જું—રાગ રામકલી.

શ્રી લક્ષ્મણ સુત શ્રી વલ્લભરાયજી;
સ્મરણ કરતાં દુષ્કૃત જાયજી; ૧

કલિજન તરવા નહિં અવર ઉપાયજી;
યજ્ઞ પુરૂષ હરિના શ્રુતિ ગુણ ગાયજી. ૨
ગાય શ્રુતિ ગુણરૂપ અહર્નિશ ધરી ધ્યાન વિચાર;
આનંદરૂપ અનુપમ સુંદર, પામે નહીં કોઇ પાર. ૧
પ્રાણપતિ પ્રાકટ્ય કારણ, કાંઇક કહું મતિમંદ;
હર સુર વિધાતા નવલહે, સાક્ષાત બ્રહ્માનંદ, ૨
શ્રી વૃન્દાવનચંદ મુખરૂચિ, અગ્નિ તે અવતાર;
દ્વિજ તિલક ત્રિભુવન નામ નિરૂપમ, રૂપ અંગીકાર. ૩
દેવલોક દુંદુભી વાગીયાં આનંદ કરેરે નિઃશંક,
અસુર તિમિર ઉચ્છેદવા, ભૂવી વલ્લભદેવ મયંક. ૪
પૂરણ પુરૂષ પ્રમાણ પંથા, વ્યાખ્યાતા વેદાન્ત;
ગ્રન્થ સર્વે રસરૂપ કીધા, પોતાને સિદ્ધાન્ત. ૫
રસિક રસના રસિક વાણી, જાણી નર (સર્વ) નવખંડ,
ઉર્ધ્વ પંથે સ્વયશ પ્રસર્યો, વાધીયો બ્રહ્માંડ.
એક બ્રહ્માંડે જેનો યશ ન માયો, તેના હુવા કોટી અનંત;
તોય ત્યાં થકી વાધીયો, જઇ વશ્યો મુખ ધીમંત, ૭
અતુલ અમલ ઉદ્યોત ઉદયો, ભુતલ દ્વિજ માર્તંડ;
ભક્તિ મારગ કેસરિ ગજ, માયિક મત શતખંડ. ૮
દિગ્વિજય દશ દિશાએ કીધો, પરિક્રમાને વ્યાજ;
તિર્થ સકલ સનાથ કીધાં ચરણ રેણું સમાજ. ૯
પત્રાવલંબે પંડીત જીત્યા, માયિક મત માતંગ;
શ્રીકૃષ્ણ પૂરણ બ્રહ્મ સ્થાપ્યા, જેનાં રૂપ કોટી અનંગ. ૧૦

સ્વમારગ સ્થિર સ્થાપવા, આપવા ભજનાનંદ;
નામ આપ્યાં જીવને, શુભ મિષ્ટ મુખ મકરંદ. ૧૧
અનેક જીવને કૃપા કરવા, દેશાંતર પવેરશ; (પ્રવેશ)
કોમલ પદ જ્યાં કમલ વિલસે, ધન્ય કહું તે દેશ. ૧૨
અંગ બંગ કલિંગ કૈકટ, માગધ મારૂ સૂર સિંધ,
તે તમાસના અઘહર્યાં, પ્રતાપ પદરજ ગંધ. ૧૩
કનક સ્નાન શત મણ સૂવર્ણે, કરાવ્યું મહીપાળ;
તે મૂકી વેગે ચાલીયા, રાય દ્રષ્ટિ ન પાછી વાળ. ૧૪
દક્ષિણ પ્રભુજી પાઉધારિયા, પાંડુરંગ શ્રી વિઠ્ઠલનાથ;
નેત્ર મલતાં વાત કીધી, વચન દીધું હાથ. ૧૫
વચન નિશ્ચે શ્રીનાથે માગ્યું કીધી શ્રી વલ્લભજીશું વાત,
અમનેતો ઈચ્છા એહ છે જે, હું નંદન તમે તાત. ૧૬
તેપુરૂષોત્તમ પ્રગટશે, શ્રી વિઠ્ઠલરૂપ નિધાન;
નેત્ર કમલે નાના ભાવે, દેશે ભક્તને સનમાન. ૧૭
ત્યાંથી શ્રી વૃન્દાવન પાઉ ધારિયા, જયાં મધુપ કરે ઝંકાર;
કુસુમ દ્રુમ નવ મલ્લિકા, મકરંદનો નહિ પાર. ૧૮
તરૂ તમાલ અતિ શોભતાં, હેમ જુથીકા સંઘોડ;
લલના તે સુભગા લટકતાં. હીંડે તે મોડા મોડ. ૧૯
તાન ધુનિ મુનિ મયુર રૂપે, સાંભળે ધરીધ્યાન;
નિત્ય લીલા ગાનશ્રવણે, કરે તે મધુપાન. ૨૦
કુંજ સદન સોહામણું, શોભાતણો નહિ પાર;
વિવિધ રાસ લીલાકરે વ્રજમાં, ખીલે શ્રી નંદકુમાર. ૨૧

રંગે તે રમતા દીઠડા, બલદેવ શ્રીગોવીંદ;
તે પુત્રભાવે પ્રગટશે, મન ઉપન્યો આનંદ. ૨૨
બલદેવ શ્રી ગોપીનાથ કહીએ, શ્રી વિઠ્ઠલ નંદનંદ;
તે વેદ પંથ વિસ્તારશે, જન આપશે આનંદ. ૨૩
ત્યાંથી કેશીઘાટ પાઉંધારીયા, કહી કથા તત્વ સમાધી;
રસપુંજ પુરૂષોત્તમ પ્રમાણ્યા સરસ્વતી તજી આધિ. ૨૪
ગિરિરાજને આશ્વાસ દીધો, ધરી કોમલ ચર્ણ;
હરખે તે સામા આવીયા, શ્રી ગોવર્ધન ઉદ્ધરણ. ૨૫
હળીમળીને ચાલીયા, ચરણાટ જ્યાં નિજ ધામ;
નવરંગ નાગર પ્રગટિયા, મન પુરવા બહુ કામ. ૨૬
તત્વ સંખ્યાયે કહ્યાં, પદ સાર માંહે સાર;
હવે કાંઇ એક સ્તુતી કરે શ્રી વલ્લભરાજ કુમાર. ૨૭

આખ્યાન ૩ જું—રાગ ધનાશ્રી.

આ પોષ મધ્યાન્હે નોમે શ્રી નાથજી, શ્રી અક્કાજી ઉર ઉપન્યો આનંદ
આ ચંદ શ્રી વૃન્દાવન તણો પ્રગટીયો એ.
આ સૌભાગ્ય સુંદરી મલી ધવલ ગાયે, સુહાએ રૂડાકંઠના નાદ,
આલ્હાદ ઉપન્યો તે અંગોઅંગ ઘણોએ. ૨
આ સુતિકા સદન સોહામણું, શોભા રૂડી લેહેરડે જાય;
આ [1]વાજીંત્ર વાગે તેણે સમેતણાં એ. ૩
આ સર્વસ્વ દાન તેણે સમે, કરેરે શ્રી વલ્લભજી ઉદાર;
સુકુમારસુત ઉદયો શ્રવણે સુણી એ. ૪

---

૧ રાસમંડળ રચના રચી. એવો પણ પાઠ છે.

આ પાતાળે શેષ નાગ રીઝીયા, ઉપર ઇંદ્રાદિક દેવ;
[1]તતખેવ સુણી નિશાન વજડાવીયાં એ. ૫
આ બ્રહ્મા મહાદેવ મુનિ હરખીયા, વરખીયા કુસુમ સમૂહ;
આ મોહ ટાળ્યો જગતના જીવનો એ.
આ સિદ્ધ ગંધર્વ [2]ગુણી અપસરા ઉલટીયા નૃત્ય ને નાદ;
આલ્હાદ ભર્યાં શ્રી વલ્લભજીયે માનીયાં એ. ૭
આ નિગમ સામ શાખા મહસ્રશું, કરેરે ભલ્લા નિર્ઘોષ;
આ ઘોષપતિ ભગવદી ભેટતાં એ. ૮
આ વેદ વિહિત કૃત્ય સર્વ કીધાં દીધાં બહુ પેરે ગૌદાન;
આ માન સું સ્વજન સંતોષીયા એ. ૯
આ કનક કચોળાં કુમકુમ ભર્યાં, અક્ષત દૂર્વા ભર્યારે સુથાળ;
આ માળ પારિજાતની મહમહે એ. ૧૦
આ તોરણ પર્ણ સહકારનાં, ધરણી ચંદન તણાં નીર;
આ વીર શ્રી ગોપીનાથ શ્રી વિઠ્ઠલ પ્રગટીયા એ. ૧૧
આ દધિ દુધ ઘૃત મધુ માડવે; શેરડીયે વહેરે સુગંધ;
આ સુગંધે મોહ્યા અલિકુલ આવીયાએ. ૧૨
આ સુત માગધ સાધુ સર્વે મળ્યા, મળીઆ છે માંહોમાંહે;
ઉત્સાહ ભર્યાં કો કોને જાણે નહિ એ. ૧૩
આ શુકદેવ સબળ આનંદિયા, વંદિયા, શ્રીવલ્લભજીના ચરણ;
ગિરિધરણ શ્રી ભાગવત મારૂં નીરખશે એ ૧૪

---

૧ આ વાચ વાદિત્ર તે સમે તણાં. ૨ ગણ. ૩ ભગવંત.

આ સકલ કલા કલીકાળમાં, કલ્પદ્રુમ પ્રગટિયો આજ;
આ કાજ મન વાંછિત પુરવા એ. ૧૫
આ તૈલંગ તિલક ત્રિભુવન ધણી, મણી મરકત ઘનવાન;
સમાન રૂપ નિરખતાં કો નહિ એ. ૧૬
આ ગણુક ગર્ગાદિક આવિયા, ભાવિયા દીયેરે આશિષ;
આ જગદીશ શ્રીવલ્લભ ઘેરે પ્રકટિયા એ. ૧૭
આ ધવલ ધન્યાશ્રી ગાન જે કરે, ઉચ્ચરે શ્રીવિઠ્ઠલજી અવતાર;
સારસ્વત લીલા તે જન લહે એ. ૧૮
આ દાસનો દાસ જાય વારણે. બારણે રહ્યો રે ઉત્સવ જુએ;
[1]કો એક ભગવદી તે સમે એ. ૧૯

આખ્યાન ૪ થું—રાગ ભુપકલ્યાણ.

તે પદ વંદુ શ્રી વલ્લભનંદજી, ત્રિભુવન મંગલ પરમાનંદજી;
સકળ જીવનો ટાળ્યો દ્વંદજી, જગમાં વ્યાપ્યો સુખ મકરંદજી.
ઢાળ–સુખદ વંદુ શ્રીવલ્લભસુતના. પદાંબુજ સુકુમાર;
નિગમ રહસ્ય વિચાર કીધો, સકળ જન નિસ્તાર– તે પદ. ૧
બ્રહ્મકુલ હરિ અવતર્યા તે, ટાળવા ભૂમિ ભાર;
શ્રીનાથ શ્રીવિઠ્ઠલ નામ નિરૂપમ, વૃન્દાવન શ્રૃંગાર– તે પદ. ૨
એક રસના કેમ કહું ગુણ, પ્રકટ વિવિધ વિહાર,
નિત્ય લીલા નિત્ય નૌતમ, શ્રૃતિ ન પામે પાર– તે પદ. ૩
સકલ શાસ્ત્ર પ્રમાણ બોલે, સાર માંહે સાર;
તત્ત્વ માંહે તત્ત્વ ત્રિભુવન. ભક્તનો આધાર– તે પદ. ૪

---

૧ કો એક ભાગ્યવાન તે સમે અથવા કો નહિ ભાગ્યવાન તે સમે.

સર્વ અંગોઅંગ રસ ભર્યા, રસ ભર્યા લોચન ચાર;
ચલણુ વલણે બોધવ્યા, હૃદે ભાવ અનેક પ્રકાર- તે પદ. ૫
મુખ સુગંધે મોહ્યા અલિ સકળ તે, આવી કરે ઝંકાર
સરસ વચન ઉચ્ચાર માત્રે,સંશયનો પરિહાર- તે પદ. ૬
નામ વ્યાજે પ્રગટ કીધો, મુક્તિ શત્રુકાર;
ભુજદંડ પરસે ભય હર્યા, એવા નાથ અમિત ઉદાર-તે પદ. ૭
સ્વ સ્વરૂપ અર્થે પ્રોજીઆ, કૃત હુતા જે સંસાર;
રાજ કાજે જોડીયાં જન, ઉચ્ચાવચ નર નાર- તે પદ. ૮
આગળ અંશે પ્રકટિયા જે, ગ્રન્થ કહ્યા બહુવાર;
શ્રી યશોદા ઉત્સંગ લાલિત, પુરણ અતિ સુકુમાર- તે પદ. ૯
અનેક ધર્મ કહ્યા પ્રભુજીએ, નિગમને અનુસાર;
ગિરિરાજધરણનો તાપ ટાળ્યો, શ્રીલક્ષ્મણ સુત નિરધાર-તે પદ. ૧૦
પોતે તે પ્રાગટ્ય પોતાતણો, યશ તણો કર્યોરે ઉચ્ચાર;
પોતે અંગોઅંગ સુખદ શોભા, સદન અંગીકાર- તે પદ. ૧૧
સ્કંધ સંખ્યાએ કહ્યાં પદ, શ્રી ભાગવત રસરાજ;
ભક્તજન પદરજ પ્રતાપે, સકલ સરીયાં કાજ- તે પદ. ૧૨

આખ્યાન ૫ મું—રાગ સામેરી.

(અનીહાંરે) શ્રી વિઠ્ઠલ સુખકારી, નામે નિષ્પાપ થાય નરનારી;
દુર્ગતિ સકલ નિવારી, પ્રગટયા શ્રી વ્રજપતિ રાસ વિહારી. ૧
માયિક મત જેણે ખંડયો, ભક્તિ મારગ જેણે બહુ પેર મંડયો.
ઉત્પથ જન સર્વે દંડયો મુરખ હેત કુશબ્દ વિતંડયો. ૨

વદન સુધાકર જોતે, વચન રસિક રસ રાસ ઉચ્ચે તે;
નવ જળ ઘનવપુ પોતે, સરસ સુધારસ કીધા પ્રભુ હોતે. ૩
ભક્તિપક્ષ દૃઢ કીધો, વચન સુધારસ જન શ્રુતિ પીધો;
અર્થ સકલ તેનો સીધો, તે લીલા માંહે તાણીને લીધો. ૪
ઢાળ—જે લીલામાં અંગીકાર કરીયોરે, તેનો સકલ તાપ નિસ્તરીયોરે,
જેને શ્રીવિઠ્ઠલનાથ વિચારેરે, તેને પ્રગટ પદારથ ચારે. ૫
ઉપરાંત ભજનફળ આપેરે, વ્રજમંડળ સ્થિર કરી સ્થાપેરે,
તેને દેવમુનિ સર્વે ગાયેરે, તેતો સર્વ ઉપરાંત સુહાયેરે; ૬
તેને કાળ કર્મ નવ બાંધેરે, યમ તે શિર ધનુષ્ય ન સાંધેરે;
એવો માર્ગ શ્રીવલ્લભ વરનોરે, જ્યાં, નહિ પ્રવેશ વિધિ હરનોરે. ૭
જ્યાંહાં નિત્ય રાસ બહુ પેરેરે, મધ્ય નાયક નિરતત ઘેરેરે;
જ્યાંહાં રત્નજટિત તટ સરિતારે, ત્યાં નવ પલ્લવ ભુમિ હરિતારે. ૮
જ્યાંહાં યુવતિ યુથ બહુ માંયેરે; શ્રીજી શ્યામલ વર્ણ સુહાયેરે;
જે જીવ જાતિ હોય કોયરે, તેને તત્ક્ષણ સર્વ સુખ હોયરે. ૧૦
સેવકજન દાસ તમારોરે, તેનો રૂપ વિયોગ નિવારોરે.

આખ્યાન ૬ ઠું—રાગ પરજ.

સગુણ સ્નેહી શામળા વ્હાલા, અહર્નિશ દર્શન આપોજી;
પરમ સુખ દેવાને કાજે વ્રજમંડલ સ્થિર કરી સ્થાપોજી ૧
શ્રીવલ્લભ કુંવર કોડામણા, તમારૂં નામ નિરંતર લીજેજી;
રૂપ સુધારસ માધુરી તે, લોચન ભરી ભરી પીજેજી. ૨
તે પદ કયારે દેખીશું, જે ગોધન પૂઠે ધાયજી
વ્રજસુંદરી સુખ પામીને તે, વારંવાર અઘાયજી. ૬

દીવસે સર્વ શ્યામા મળી, રસરૂપ તવ જશ ગાયેજી;
ગોપ મંડળી મધ્ય દેખીને, વારંવાર સુખ થાયજી. ૪
વાસર નિર્વાહ એમ કરે, સખી સાયંકાળે પેખેજી;
અલકમુખ ખુરરજ લાગી તે, કમલ ભ્રમર વિશેખેજી; ૫
ગોપબાલક મંડલી મધ્ય, રંગ અનેક ઉપજાવેજી;
મત્ત ગજગતિ મલપતા તે, શ્રી ગોકુળમાં આવેજી. ૬
લોચન ભૃંગ પીએ ઘણું તે, પ્રગટ સુખ મકરંદજી;
કમળપત્ર શી આંખડીતે, જોઈ જોઈ ટાળ્યો દ્વંદજી. ૭
જોતાં તૃપ્તિ ન ઉપજે પ્રભુ, અધર સુધારસ પાયેજી;
ભુજલતા ભીડી ભામિનીના, દિવસ તાપ બુઝાવેજી. ૮
પૂરણ સુખ દઈ ગોષ્ટમાં પ્રભુ, આઘેરા પાઉંધારેજી;
યશોમતી લે ભામણાં સુતને, નીરાંજન ઉતારેજી. ૯
વસ્ત્રાંચલ મુખ રજ પોંછીને સકલરૂપ નીહાળેજી
ઉભી થાય રોમાવલી કર, કોમળ અંગ સંભાળેજી. ૧૦
કરી પેરે પેરે વારણાં સુતને, સદન માંહે પધરાવેજી
સુંદરી ગ્રહ કારજ મિષેવલી, નીરખવાને આવેજી. ૧૧
ઉષ્ણોદક સાંધો ભેળીને, અંગ અંઘોળ કરાવેજી.
અંગવસ્ત્ર કરી સ્વચ્છ વપુને, પછે તેલ લગાવેજી. ૧૨
વિવિધ વસન સુગંધ ને ભુષણ, ફુલ અંબોડે ફાવેજી;
ઠણુઠણુતો વ્હાલો લાડકડો તે, ભોજન શાળાએ આવેજી. ૧૩
શ્રીરાધા અધર સુધા વિના પિયુને, બીજું તે કાંઇ નવ ભાવેજી;
પ્રાતઃ પધારે ને નિશાયે આવે. પ્રીત નવી ઉપજાવેજી. ૧૪

માતાનું મન રંજવા પ્રભુ, આરોગ્યા બહુ સ્વાદેજી;
સુગંધ બીડી કર ધરીને, ઉઠયા નૂપુરને નાદેજી. ૧૫
સકળ વ્રજમાં પોઢીયા કરે, વિવિધ રસ સુખ દાનજી;
એ લીલા મ્હારે મન વસો જે ભક્ત માગે માનજી. ૧૬
શ્રી વિઠ્ઠલ દ્વિજરૂપ તમારી, લીલા એણીપરે ગાઈજી;
ઓળંગ્યે કેમ ચાલશે જે પ્રીત અમશું બાઈજી. ૧૭

આખ્યાન ૭ મું—રાગ સામેરી.

આપસેવા કરી, શીખવે શ્રીહરિ, ભક્તિ પક્ષ વેભવ સુદૃઢ કીધો;
આપની લીલા જે વદન પોતે કહી, ઉચ્ચાર આનંદ અધિક દીધો. ૧
વેદદધિ મધ્ય નવનીત જે ભજન રસ, મથિત માધુરી જીવે શ્રવણે પીધો
તક્રસમ કર્મપથ સ્નેહ રસહીનજે, શ્વેત જાણી વિમુખ તાણી લીધો. ૨
એ ચરણ શરણ વિના લોક દશચારમાં, કહોને કેનો કાંઇ અર્થ સાધો;
શું કહું ચતુર થઇ થઇ અને વિસ્તરે,ભજે નહિં પશુ જેમ વિષય કીધો ૩
બોલ વલ્લભ સુવન વિમલ વાણી જેની, ગતિ બ્રહ્માદિ દેવે ન જાણી;
નંદનંદન રૂપે રાસલીલા કરી, પોતે ન ઉચ્ચરી છાની રાખી;
દિવસ એકાદની ઉત્તરાકુંવરપ્રતિ, વ્યાસનંદન વિમલ વદન ભાખી.
બ્રહ્માદિ મહામુનિ અતિ જ્ઞાનપારંગત, તે મધુસિંધુની કહોયે માખી;
ન કોય હુવો ન હોય એ રૂપ સમ, તેના સકળ નિજ નિગમ સાખી.
એ પ્રભુ રસ પુંજ ભુમિપર રૂચિ કરી, ભાગ્યહીન જીવજેણે કણિકાનચાખી
તેને દેવ ઉપર રહ્યા ધિક્કાર બોલે, મંદમતિ કહી અને નિંદા દાખી. ૭
વિબુધ વાંછે વાસ વસુમતિ ઉપરે, શ્રીવલ્લભ કુંવરની ટેહેલ કરવા;
ચોષથી વેગે પાઉં ધારિયા ગિરિભણી, શ્રીગિરિરાજધરણનો તાપ હરવા૮

પુલફેંટે ભર્યાં વાસન વાઘા તણાં, વિવિધ ભુષણુ તે અંગ ધરવા;
તુરંગ ચાલે વાયુ વેગે ઉતાવળો, જાણે નૌકા ચાલી સિંધુ તરવા ૯
દિવસ એકાર્ધનો વિરહતે યુગ સમો નિરાંજન મિષે રૂપ હૃદય ધરવા;
જીવને એ કૃત્ય નિત્ય પ્રતિ ક્ષણું ક્ષણું શ્રીવિઠુલનાથ એવા ઉચારવા.૧૦
રૂપ બેઉ એક તે ભિન્ન થઇ વિસ્તરે, વિવિધ લીલા કરે ભજન સાર;
વિવિધ વચનાવલી નયન સેને મીલી, સંજ્ઞા સૂચવે નિશિ વિહાર. ૧૧
વિવિધ મુકતાવલો પાટ સુત્રે કરી, ગલસરી શોભિતા કરે શ્રૃંગાર;
વિવિધ કુસુમાવલી ગ્રથિત હાથે કરી, એક એકને કંઠે આરોપે હાર. ૧૨
વિવિધ મેવા ભોગ મધુર મિષ્ટાન્ન રસ, રસમસ્યા અર્પે તે બહુ પ્રકાર;
વિવિધ બીડાં સુગંધી કર્પુર એલચી, લવિંગ પુંગી અને ખેર સાર. ૧૩
વ્યંજન શિતલ વાયુ મુકર કરકમલ ધરી, દેખાડતાં મોહે સકલ સંસાર;
અહર્નિંશ ધ્યાન શ્રી વિઠ્ઠલાધીશનું, સકલ કલિમલ દુરિત કોટીક્ષાર.૧૪
એ પ્રભુ ભુવિ પ્રકટ વિપ્રવર તનુંધરી, દીઠડે ત્રિભુવન તણાં ચિત્ત ચાલે.
હાવભાવાદિક કોટી કોટી કરે મદન જવર વ્યથા તે વેગે ટાળે. ૧૫.
જાળરંધ્રે સખી જાણે ચિત્રે લખી, વાંછિતા નાથની છબી નિહાળે;
કમલ ખંજન મીન મધુપ જ્યાં ત્યાં થકાં. વક્લોચન પ્રાંત પાછાં વાળે૧૬
દાસનો દાસ ભણે સકળ સજ્જન સૂણે, શ્રીવિઠુલ આપનું બિરદ પાળે૧૭

આખ્યાન ૮ મું—રાગ ધનાશ્રી

લલિત મનોહર, શ્રી વલ્લભ સુવન સુજાણ;
નખશિખ સુંદર વ્રજ જન જીવન પ્રાણ. ૧
વદન કાંતિ જાણે ઉદયા કોટિક ભાણ;
દ્વિજકુલ મંડન, પ્રગટયા પુરૂષ પ્રમાણ. ૨

નામ નિરુપમ, ઉચરે સકળ કલ્યાણ;
તેના સાખી, ચારે વેદ પુરાણ. ૩
અસુરહણેવા, બ્રહ્મવાદ [1]કરપાણ;
ભકિત કરે સહુ, વાજંતેરે નિશાણ, ૪
વૈષ્ણવ જનને, આપે પદ નિરવાણ;
મારગ મુકતો, કોઇ ન માગે દાણ, ૫
ચરણ ચાખડી, વંદે રાણોરાણ;
સરસ કીધા, જે હુતા પ્રેત પાષાણ. ૬
હુતિત પતિતનું, જુઓ તમે પ્રકટ એંધાણ;
શેષ સહસ્ત્ર મુખ, ઉચરે જેનાં વખાણ. ૭
ચૌદ લોકમાં, વરતે જેની આણ.
ત્રાસ તિમિરનું, જાણે સકલ વિહાણ, ૮
અધર્મ સકલનું, પેરે પેરે કીધું વિત્રાણ;
ધર્મ સકલનું, પ્રભુજીએ કીધું ત્રાણ.
સન્મુખ કીધા, જે હુતા ભ્રષ્ટ અજાણ ૯
નિર્ભય કીધા, શિરપર ધરી નિજપાણ. ૧૦
નિગમ તત્વરસ યશ ભર્યો, અમૃત સંધાન;
રૂપ સુંદરતા શું કહું નહિં કો એ સમાન. ૧૧
કૃપા કરી હરિ, રાખી બહુ વિધિ કાન;
સેવક જનને, રાખી લ્યો એહશાણ, ૧૨
ઢાળ—એવા તે ગુણ નિધી નાથ ગાતાં, બ્રહ્મહત્યાદિક અઘ ટળે;
લીલા તે લહરી સિંધુ ઝીલે, રાસ રસિકને જઇ મળે. ૧૩

---

૧ તલવાર અથવા " કરીવખાણ " એવો પણ પાઠ છે.

નિઃસાધન જન હિત કરેવા, શ્રીનાથ વિઠ્ઠલ આવિયા
વ્રજમાં તે હીંડે મલપતા તે, વ્રજ સખી મન ભાવીયા. ૧૪
કમળ નેણે અમૃત વેણે, વાકય માધુરી રેડતા;
૧વેદાધ્યયન મિષે ભુજ ચલણે કરી શોભે સૌને તેડતા; ૧૫
રંગેતે રમતા રસભર્યા, પ્રભુ ઘોષમાં લીલા કરે;
અધિક અધિક પ્રતાપ પૂરણ, યશ દશોદિશ વિસ્તરે, ૧૬
ભાંતિ ભાંતિ લીલા કરે પ્રભુ, સાત સ્વરૂપ સોહામણા;
એક એકથી અધિક શોભા વ્રજ સખી લે ભામણા. ૧૭
પેરે પેરે પરિવાર સોહે, દેવ મોહે નિરખતાં.
૨ઉત્સાહ આનંદ ઉલટીયો તે, કુસુમ વરખે હરખતાં. ૧૮
પ્રતિ સદન શોભા અતિ ઘણી, ભણી વેદ વદને ન જાય;
મકરંદ માતા ભ્રમરગુંજે પક્ષી નાદ સોહાય. ૧૯
અંતઃપુર લીલા કરે સખી, સકલ જન સંતોષતા;
જાણે મત્ત માતંગ છુટયો; નૃપુરને નિરઘોષતા. ૨૦
હારકંકણ કર્ણ ભુષણ, નાદ નાના હિંડતા,
ગાન ગાયે સ્વર સુહાયે, શ્રીનવનીતપ્રિયાજીને પોઢતાં. ૨૧
સંધ્યા સમે શ્રૃંગાર નોતન—ફુલ ગુથે સૌ મલી,
સદન શોભા નિરખતાં તે લક્ષ્મી મન પાયાં રળી. ૨૨
વાસ વાંછે વ્રજ વસેવા એણીપેરે સુખ પામવા;
શ્રી પુરુષોત્તમ ઉત્તમ વરને; સમે જાઈ શિર નામવા. ૨૩

૧ વેદધ્વનિ મિષે હસ્તચલણે. ૨ ઉચ્છાહ આનંદ અધિક વાધ્યો.

લીલાને અનુસાર કલરવ. કુજતા દ્વિજ શોભતા
સ્વ સ્વભાવ ત્યાગી ધ્યાન રાગી, કોઈક ભાવે લોભતા ૨૪
સહુચરી રત્ન સુકંઠ નાદે, ગાન સુયશ પ્રકાર;
રસિક જન મન સહચરી, મલિ કરે તે ઉચ્ચાર, ૨૫
એણીપેરે લીલા કરે, શ્રી વલ્લભરાજ કુમાર;
ભક્તજનના કોડ પૂરે. આપો ચરણ વિહાર. ૨૬

આખ્યાન ૯ મું—રાગ બિભાસ.

નિત્ય પ્રતિ ક્ષણ ક્ષણ સમરીયે. શ્રી વલ્લભનો પરિવારરે રસના.
શ્રી પુરુષોત્તમ પ્રગટિયા. જગત કરેવા ઉદ્ધારરે રસના. ૧
કલિમાં કારણ એક એ, બીજું સર્વે ભુમિનો ભારેરે રસના.
એ વિના બીજું સરવે બાદલું; ચૌદલોક શણગારરે રસના.
શ્રી ગોપીનાથજી સોહામણા, મણિ મરકત ઘનવાનરે રસના
સુખદાતા લઘુ ભ્રાતના પૂરણ પુરુષ પ્રમાણુરે રસના. ૩
કમળલોચન કરૂણા ભર્યાં; શ્રી વિઠ્ઠલ સુખ રાસરે રસના;
દીઠડે તાપ ત્રિવિધ ટળે, સ્મરણ માત્ર અઘનાશરે રસના ૪
શ્રી ગિરિધર નર ભૂષણ, ભ્રાત સકળ ધુરિધારરે રસના;
વક્તા વેદ શાસ્ત્રતણા, શ્રીભામિનીજી ભરતારરે રસના. ૫
શ્રી ગોવિંદજી આનંદમય, ધર્મસકલનું ધામરે રસના;
શ્રીરાણીજી રંજન રૂઠલા, ભક્ત સકળ વિશ્રામ રે રસના. ૬
શ્રીબાલકૃષ્ણજી બાલુડા, સુંદર ભીનલે વાનરે રસના;
કમળ લોચન કમળાપતિ, છબી નહિ કો એ સમાનરે રસના. ૭
શ્રીગોકુલપતિ અતિ ગુણનિધી, તાત તણો પ્રતિબિંબરે રસના;
શ્રીપાર્વતીપતી પ્રેમ શું, શોભા સકલ કુટુંબરે રસના. ૮

શ્રીરઘુપતિ અતિ ગજગતિ, રતિપતિ કરૂં બલિહારરે રસના;
શ્રીજાનકી જીવન એ સદા, મધ્ય મણીરત્નમય હારરે રસના. ૯
શ્રી યદુપતિ જીવન જગતના, સદા મન પ્રસન્ન ઉલ્લાસરે રસના,
નાહ તે શ્રીમહારાણીજી તણા, લીલા નિત્ય અખંડરે રસના. ૧૧
લક્ષ્મી સત્યભામા બેહુ, અગ્રજની અનુહારરે રસના;
શ્રીનવનિતપ્રિયાજીને રીઝવ્યા, સેવ્યા વિવિધ પ્રકારરે રસના. ૧૨
શોભા યમુના કમલા દેવકા, જેને સાત બાંધવ સૌભાગ્યરે રસના;
એમના ચરણ સ્મરણ કરી, શ્રી વિઠ્ઠલ પદ રજરતિ માગ્યરે રસના.
પુત્ર પૌત્રાદિક સુખ શું કહું, જો તું મુખ માંહે એકરે રસના;
શ્રી વિઠ્ઠલ કલ્પદ્રુમ ફળ્યો તેની શાખા પ્રસરી અનેકરે રસના. ૧૪

ઇતિ શ્રીવલ્લભાખ્યાન સમાપ્ત.

अथ श्रीमद्गोस्वामी श्रीद्वारकेशजी कृत.

मूल पुरुष प्रारंभ.

રાગ બિલાવલ.

મુળ પુરૂષ નારાયણ યજ્ઞ, શ્રુતિ અવતાર ભયે સરવજ્ઞ;
શાખા તૈત્તરીય ગોત્ર ભારદ્વાજ, તૈલંગ કુલ ઉદિત દ્વિજરાજ
(છંદ) દ્વિજરાજ તેં હરિ આય પ્રકટે, સોમયજ્ઞ કીયો જબેં;
કુંડતેં હરી કહી બાની, જન્મકુલ તુહ્મારે અબેં.
ચકિત તતક્ષણ ભયે સબજન, એસી અબલોં ભઈ કબેં;
સુનતહિ મન હરખ કીનો, ધન્ય ધન્ય કહયો સબે. ૧

તિનકે પુત્ર ભયે ગંગાધર, તિનકે ગણુપતિ સુત વલ્લભવર;
શ્રીલક્ષ્મણુ ભટ્ટ અનુભવદેવ શુદ્ધ સત્વ જ્યોં શ્રીવસુદેવ.
(છંદ) સત્વગુણુ વિદ્યા પયોનિધિ, વિશદ કિર્તિ પ્રકટઇ;
ગામકાંકરવારમેં રહી, જાતિ સબ હરખિત ભઇ.
પર્વ પર સકુટુંબ લેકે, ચલે પ્રયાગકું સાથ લેં;
સ્નાન દાન દીવાય દ્વિજકું ચલે કાશી પાતલે. ૨
કછુક દીન રહીકે ચલે સબ દક્ષણુ, આનંદીત તનુ સકુન સુલંક્ષન;
ચંપારણ્ય મહીં જબ આયે, એલમાગારૂ ગર્ભ શ્રવિત જતાયે.
છંદ) શ્રાવજાનિ ચલે તહાં તે, નગર ચૌડામેં બસે;
જગતમેં આનંદ ફેલ્યો, દશ દિશા માનો હસે.
ચેન હે સુનિ ચલે કાશી, ફેર વહિ બન આવહિ.
અગ્નિ ચૌંધા મધ્ય બાલક, દેખી સનમુખ ધાવહિ.
મારગ દિયોં જાની જીય માતા, લિયે ઉચ્છંગ મોહે દિયોહે વિધાતા
તાત સુનત દૌરી કંઠ લગાયે, તિહિ છિન મંગલ હોત બધાયે.
(છંદ) મંગલ બધાયો હોત તિહુંપુર, દેવ દુદુંભી બાજહિ;
જોતસીકો લગ્ન પૂછત, પ્રથમ સમયો સાધહી.
ધન્ય સંવત પંદ્રહા, પેંતીસ માધવ માસહેં;
કૃષ્ણુ એકાદશી શ્રી વલ્લભ પ્રકટ વદન વિલાસહે. ૪
શ્રી વલ્લભકું લે આયે કશી, સુંદર રૂપ નયન સુખરાશી;
સાત વરસ ઉપવિત ધરાયે, તબતેં વિદ્યા પઢન પઠાયે.
(છંદ) પઢે ચારોં વેદ અરૂ, ખટશાસ્ત્ર મહિના ચારમેં;
તાતકું અચરજ ભયો. યહ કોન રૂપ વિચારમેં.

નીંદ આઈ કહ્યો પ્રભુ, સંદેહ કયોં તુમ કરતહોં.
પ્રથમ બાની ભઈ હેં સો, પ્રકટ જાનો અબ ભયો. ૫
જાગપરી કહ્યો પત્નિ આગેં, યે હેં પૂરણ બ્રહ્મ અનુરાગે;
શ્રીમુખ બચન કહે શ્રીવલ્લભ, માયા મત ખંડન ભયે સુલ્લભ.
(છંદ) સુલભતેં દક્ષિણ પધારે, ગ્યારે વરસકો વપુ ધરેં.
દેખ મામા હરખકેં આદર કીયો આવો ઘરેં.
[1]વિદ્યાનગર કૃષ્ણ દેવરાજા, બહુત મતહી જહાં મીલે;
જીતકેં કનકાભિષેકસું, પઢે આવત ઇહાં પહિલે. ૬
રામાનુજ અરૂ મધ્વાચાર્ય, વિષ્ણુસ્વામી [2]નિમાદિત્ય હરિભજ;
શંકરમેં અનુસરત ઔરમત, યુક્તિ બળતેં આજ સબળ અતિ.
(છંદ) સબળ સુન આપુહી પધારે દ્વારપેં પહુંચે જબે;
ભ્રત્ય દૌરી પ્રતાપ બરન્યો, રાય આવો ઈહાં અબે.
રાય આય પ્રણામ કિનો, સભામેં જુ પધારિયે;
સુનહો વિનતી કૃપાસાગર, દુષ્ટ મતાહે વિડારીએ. ૭
ગજ ગતિ ચાલ ચલે શ્રી વલ્લભ ઇનકી કૃપા ભયે સબ સુલભ;
રવિકે ઉદય કિરણ જયોં બાઢો તૈસી સભા પાંત ઉઠી ઠાડી.
(છંદ) ઠાડે સબ સ્તુતિ કરે જબ, કિયો માયામત ખંડન;
શબ્દ જે જે હોત સબ મુખ, ભક્તિ પંથ ભુવ મંડન.
સ્તુતિ કરેં દ્વિજ હાથ જોરેં, રાય મસ્તક નાવહીં.
ચરમ મંગલ હોતહેં કનકાભિષેક કરાવહીં. ૮
પાછે જલસોં ન્હાય બિરાજે, વિનતિ કરી રાયેં મન સાજે;

१ હાલનું વિજયનગર (જુઓ અમારૂં "વિવિધ ધોળ તથા પદ સંગ્રહ ભાગ १ લો." २ નિમાવત.

દ્રવ્ય સબે અંગીકૃત કરિયે, પ્રભુ બોલે યહ નાંહી ગ્રહિયે.
(છંદ) ગ્રહિયે નાહિન સ્નાન જલવત બાંટ સબકો દીજીયે;
બાંટ દીનો કરી બીનતી મોહિ શરણ જુ લીજીએ.
કૃપા કરકે શરણ લીનો, થાર ભરી મોહોરે ધર્યો;
[1]સમ્ર લેકે કહ્યો દૈવી, દ્રવ્ય અંગીકૃત કર્યો.
તહાંતે પંઢરપુરજુ સિધારે, શ્રીવિઠ્ઠલનાથ મિલનકોં પધારે;
ભીમરથી કે પાર મિલે જબ દોઉ તનમેં આનંદ બઢયો તબ.
(છંદ) બઢયો આનંદ કરી બીનતી, આપકોં યહ શ્રમ ભયોં;
કહી શ્રી વિઠ્ઠલનાથજીનેં મિત્રતા પથ પ્રગટિયો.
ફેર શ્રી ગોકુળ પધારે, નિરખ યમુના હરખહીં;
સંગ દમલાદિક હતે, તિનપેં કૃપારસ બરખહીં.
એક સમે ચિંતા ચિત્ત આઈ, દૈવી કિહિંબિધ જાની જાઈ;
આસુરીસોં સબ મિલિત સદાઈ, ભિન્ન હોય સો કોંન ઉપાઈ;
(છંદ) ભિન્નકો જબ ચિત્ત ધર્યો, તબ પ્રભુ પધારે તિહિં સમે.
મધુર રૂપ અનંગ મોહિત, કહત સુધ કીને હમેં.
કરો અબતેં બ્રહ્મકો સંબંધ દૈવી સૃષ્ટિસો;
પાંચ દોષ ન રહે તાકે, નિવેદન કરો વૃષ્ટિસોં. ૧૧
વચન સુની હરખે શ્રી વલ્લભ, યહ આજ્ઞા તે પરમ અતિ સુલભ;
કંઠ પવિત્રા લે પહેરાયે, મિસરી ભોગ ધરી મન ભાયે.
(છંદ) ભયો ભાયો ચિત્તકો તબ, પુષ્ટિ પથકું અનુસરે,

[1] આ સાત મહોરનાં નેપુર કરાવ્યાં છે જે હાલ સુધી પણ શ્રીનાથજી અંગીકાર કરે છે.

શરણ જે આવત નિરંતર, કાલ ભયતેં ના ડરે.
પ્રકટ સબ લીલા દિખાવત, નંદ નંદન જે કરી;
અવનિપર પદ પદ્મ રાખી, પરિક્રમા મિષ ઉર ધરી. ૧૨
ફેર પંઢરપુર જબ આયે, શ્રી વિઠ્ઠલનાથ કહી મન ભાયે;
કરિ વિવાહ બહુ રૂપ દિખાવો, મેરો નામ સુવનકો ધરાવો.
(છંદ) ધરો ચિત્તમેં બાત યહ, કાશી વિવાહ જુ હોયગો;
મેં કહ્યો દ્વિજ આય બીનતી, કરે ચરણ સમોયગો.
આય વહાંતે વિવાહ કીનો, અધિક મંગલ તબ ભયો;
નામ ધર્યો શ્રી મહાલક્ષ્મી, દેખી જોરિ દુઃખ ગયો.
પરિક્રમા ત્રીજી ચિત્ત આઇ, નિકસ ચલે શ્રી વલ્લભરાઈ;
ઝાડખંડમેં પ્રભુને જતાઇ, અબકેં મોહિ મિલો મનભાઈ.
(છંદ) મિલેંગે હરિદાસપેં, જહાં તીન દમન કહાવહી,
ઇંદ્ર નાગ જુ દેવ દમન, સો મેરો નામ જતાવહીં.
ફેરકે જબ વ્રજ પધારે, પાંચ સેવક સંગહે;
સદુ હે આન્યોરમેં, તહાં દ્વારપેં ઠાડે રહેં. ૧૪
સદ્દૂ કહે સ્વામિ કછુ ખેહેં, મેઘન કહિ સેવકકો લેહેં,
ઇતને પ્રભુ ગિરિ ઉપર બોલે, લાઈ નરો દૂધ અનબોલે.
(છંદ) બોલી નરો યહ પાહુને આયે તીનહીંકો બેઠારિયે;
પ્રભુ કહત મોહે બેર લાગત, ભલી ચિત્ત બિચારીયે.
લે ગઇ પય ધ્યાય આઇ, દેખ શ્રીવલ્લભ કહ્યો;
અરચો હેં કછુ હમેં દીજે, બોલ પેહેલોહી ગહ્યો. ૧૫
દેખ નરો બોલી હોં વારી, નામ દીજીયે ગર્વ પ્રહારી;

નામ દીનો પૂછી વે કહોં હે, કહિ પર્વતપર જાઓ તહાંહે,
(છંદ) તહાં દેખે પ્રાણપતિ તબ, હુલસિ દોઉ તન ફુલહી.
વહી સમેં સુખ કહિ ન આવે, પંગુ ગતિ મતિ ભુલહી.
હસિ કહ્યો સકુટુંબ આવો, નિકટરહી સેવા કરો;
માની વચન પ્રમાણ કીનો, સાસુરે દિશ પગ ધર્યો. ૧૬
કછુક દિન રહી સંગલે આયે, બસે અડેલમેં નિજ હરખાયે;
સંવતપંદ્રહા સડસઠ આયો આસો વદી દ્વાદશી શુભ ગાયો.
(છંદ) ગાયો શ્રી ગોપીનાથજી, જબ જન્મ લીનો આયકેં.
જાનિ બલકો રૂપ હરખિત, દેતદાન બઢાયકે;
ફેરકેં ચરણાટ આયે, કછુક દિન રહેં જાનકે;
ધન્ય સંવત પંદ્રહા, ધન બહોતરા શુભ માન કેં ૧૭
પૌષ કૃષ્ણ નૌમી જબ આઈ, ઘર ઘર મંગલ હોત બધાઈ;
શ્રી વિઠ્ઠલનાથ જન્મ ભયો સુનિકે, કહત ફિરત આનંદ ગુણ ગનિકે
(છંદ) આનંદ બાઢયો ચહું દિશા, છબિદેખ શ્રીવલ્લભ હસે;
બેઉ કછુ મુસકાય ચિતયે, દોઉ હસન મેરે મન વસે.
તિલક મૃગમદ છિપ્યો હરખિત, કહાંલોં ગુણ ગાઇએ,
કૃપાતેં ઉચ્છલિત નિજરસ, છિપત નાંહી છિપાઇએ. ૧૮
શ્રી ગોકુલમેં વાસ સુહાયો, રૂકિમણી પદ્માવતી પતિગાયો;
શ્રીગિરિવરધર જિનહીં છબીલો, શ્રીનવનીતપ્રિય અરવીલો.
(છંદ) પ્રિય શ્રી મથુરેશ શ્રી વિઠ્ઠલેશ શ્રી દ્વારિકેશજુ;
શ્રી ગોવર્દ્ધનધર શ્રી ગોકુલચંદ્રમા શ્રી મધુરેશજુ.
શ્રી મદન મોહન અષ્ટ ઈહિ વિધી, રમણ શ્રી વિઠ્ઠલનાથકે,

તાતકો ચિત્ત જાની સેવા, વિસ્તરી સબ સાથકે. ૧૯
પંદ્રહસેં સત્તાણું કાર્તિક, વિમળ દ્વાદશી મંગળ નિત ઢિગ,
પ્રથમ પુત્ર પ્રગટે શ્રી ગિરિધર, ષટગુણ ધર્મી ધર્મ ધુરંધર.
(છંદ) ધુરંધર ઐશ્વર્ય ગોવિંદ પંચદશા નન્યાનવે,
ઉર્જ શામલ અષ્ટમિ શુભ, ગુરૂ સુદીન પ્રકટે જબે;
ઋતુ વિયત શ્રૃંગાર આશ્વિન, અસિત તેરસ ભ્રાજહી;
શ્રી બાલકૃષ્ણજી મહા પરાક્રમી, વેસુખ સોલે રાજહી. ૨૦
કવિસહ સુદિ સાતેં શ્રીગોકુલપતી, યશ સ્વરૂપ માળા સ્થાપિત રતી;
સોંરહસેં અગ્યારહ કાર્તિક સિત, અર્ક બુધ રઘુનાથ શ્રીસહિત.
(છંદ) હેતુ નિજ અભિધાન પ્રગટે, તાત આજ્ઞા માન કે;
તિથી કલા બુધ મધુ છઠ, વિમલ જ્ઞાન બખાંનકે.
શ્રી યદુનાથ પ્રકટે રહ્યો વિરહ શ્રી ઘનશ્યામ સ્વરૂપકે,
સહ કૃષ્ણ તેરસ રવિજ રિક્ષ, સત કળા શ્રીવિઠ્ઠલ ભુપકે. ૨૧
ભામિની, રાની, કમળા, બખાની, પારવતી, જાનકી, મહારાની;
કૃષ્ણાવતિ મિલિ સાતો કહાયે યહ અલૌકિક રૂપ મહા યે.
મહા અલૌકિક અગ્નિકુલ સબ અલૌકિક અષ્ટ છાપહે,
અલૌકિક સબ ભક્તજન જો, શરણ લીને આપહે;
યથામતિ કછુ બરનિઆઈ, જાનિયો યહ દાસ હેં;
શ્રી દ્વારકેશ નિરોધ માગે, યહી ફલકીં આસ હેં.

इति श्री मूल पुरुष संपूर्ण.

अथ श्री यमुनाष्टक.

નમામિ યમુનામહં સકલસિદ્ધિહેતું મુદા ।
મુરારિ પદ પંકજ સ્ફુરદમન્દરેણુત્કટામ્ ।
તટસ્થનવકાનનપ્રગટમોદપુષ્પામ્બુના ।
સુરાસુરસુપૂજિતઃ સ્મરપિતુઃ શ્રિયં બિભ્રતીમ્ ॥ ૧ ॥
કલિન્દગિરિમસ્તકે પતદમન્દપૂરોજ્જવલા ।
વિલાસગમનોલ્લસત્ પ્રકટ ગંડશૈલોન્નતા ॥
સઘોષગતિદંતુરા સમધિરૂઢદોલોત્તમા
મુકુન્દરતિવર્ધિની જયતિ પદ્મબન્ધોઃ સુતા ॥ ૨ ॥
ભુવં ભુવનપાવની મધિગતામનેકસ્વનૈઃ ।
પ્રિયાભિરિવ સેવિતાં શુકમયુર હંસાદિભિઃ ॥
તરંગભુજકંકણપ્રકટમુક્તિકાવાલુકા ।
નિતમ્બતટસુંદરીં નમત કૃષ્ણતુર્ય પ્રિયામ્ ॥ ૩ ॥
અનંતગુણભૂષિતે શિવવિરંચિદેવસ્તુતે ।
ઘનાઘનનિભે સદા ધ્રુવ પરાશરાભીષ્ટદે ।
વિશુદ્ધમથુરાતટે સકલગોપગોપીવૃતે ।
કૃપાજલધિસંશ્રિતે મમ મનઃ સુખં ભાવય ॥ ૪ ॥
યયા ચરણપદ્મજા મુરરિપોઃ પ્રિયંભાવુકા ।
સમાગમનતોઽભવત્ સકલ સિદ્ધિદા સેવતામ્ ॥

તથા સદૃશતામિયાત્ કમલજા સપત્નિવયદ્ધરિ ।
પ્રિયકલિન્દયા મનસિ મે સદા સ્થીયતામ્ ॥ ૫ ॥
નમોસ્તુ યમુને સદા તવ ચરિત્રમત્યદ્ભુતં ।
ન જાતુ યમયાતના ભવતિ તે પયઃ પાનતઃ ।,
યમોઽપિભગિની સુતાન્કથમુહન્તિ દુષ્ટાનપિ ।
પ્રિયો ભવતિ સેવનાત્ તવ હરેર્યથા ગોપીકાઃ ॥ ૬ ॥
મમાસ્તુ તવ સન્નિધૌ તનુનવત્વમેતાવતા ।
ન દુર્લભતમા રતિર્મુરરિપૌ મુકુન્દપ્રિયે ॥
અતોસ્તુ તવ લાલના સુરધુની પરં સંગમાત્ ।
તવૈવ ભુવિકીર્તિતા ન તુ કદાપિ પુષ્ટિસ્થિતૈઃ ॥ ૭ ॥
સ્તુતિં તવ કરોતિ કઃ કમલજાસપત્નિ પ્રિયે ।
હરેર્યદનુસેવયા ભવતિસૌખ્યમામોક્ષતઃ ॥
ઇયં તવ કથાધિકા સકલગોપિકાસંગમઃ ।
સ્મરશ્રમજલાણુભિઃ સકલગાત્રજૈઃ સંગમઃ ॥ ૮ ॥
તવાષ્ટકમિદં મુદા પઠતિ સુરસુતે સદા ।
સમસ્તદુરિતક્ષયો ભવતિ વૈ મુકુન્દે રતિઃ ॥
તથા સકલસિદ્ધયો મુરરિપુશ્ચ સંતુષ્યતિ ।
સ્વભાવવિજયો ભવેદ્વદતિ વલ્લભઃ શ્રીહરેઃ ॥ ૯ ॥

इति श्रीमद्वल्लभाचार्य विरचितं श्रीयमुनाष्टकं संपूर्णम्.

અથ શ્રીયમુનાજીનાં ૪૦ પદ.

પદ ૧ લું. રાગ રામકલી.

પ્રિયસંગ રંગભરિ કરિ કલોલે; પિય૦
સબનકો સુખદેન, પીયસંગ કરત સેન;
ચિત્તમેં તબ પરત ચેન, જબહી બોલે. પિય૦
અતિહી વિખ્યાત, સબ બાત ઇનકે હાથ;
નામ લેત કૃપા કરે અતોલેં,
હરસકરિ પરસકરિ ધ્યાન હિયમેં ધરે;
સદા વ્રજનાથ ઈનસંગ ડોલે. પિય૦ ૨
અતિહિ સુખકરન, દુઃખ સબનકે હરન,
એહી લીનો પરન દે ઝકોલે;
એસી યમુને જાન તુમ કરો ગુન ગાન;
રસિક પ્રિતમ પાએ નગ અમોલે. પિય૦ ૩

પદ ૨ જું.

શ્યામ સુખધામ જહાં નામ ઇનકે; શ્યામ૦
નિશદિના પ્રાણપતિ આયેં હિયમેં બસેં;
જોઈ ગાવે સુજશ ભાગ્ય તિનકે. શ્યામ૦ ૧
યેહિ જગમેં સાર, કહત વારંવાર,
સબનકે આધાર, ધન નિર્ધનનકે;

લેત યમુને નામ દેત અભે પદ દાન;
રસિક પ્રિતમ પ્રિયા બસ જુ ઇનકે. શ્યામ૦ ૨

પદ ૩ જું.

કહેત શ્રૃતિસાર નિર્ધાર કરિકે. કહેત૦
ઇન બિના કોન એસી કરે હે સખી;
હરત દુઃખદ્વંદ સુખકંદ બરખે. કહેત૦ ૧
બ્રહ્મ સંબંધ જબ હોત યા જીવકો,
તબહિં ઇનકી ભુજા વામ ફરકે;
દોરિકરિ સોર કરી જાય પિયસોં કહે.
અતિહિ આનંદ મનમેંજુ હરખે. કહેત૦ ૨
નામ નિર્મોલ નગ લે કોઉ ના શકે.
ભક્ત રાખત હિયે હાર કરકે;
રસિક પ્રિતમ જુકી હોત જાપર કૃપા,
સોઇ શ્રીયમુનાજીકો રૂપ પરખે. કહેત૦ ૩

પદ ૪ થું.

નેનભરિ દેખિ અબ ભાનુ તનયા. નેન૦
કેલિ પિયસોં કરે ભ્રમર તબહિં પરે;
શ્રમજલ ભરત આનંદ મનયા. નેન૦
ચલત ટેઢી હોહિ, લેત પિયકો મોહી,
ઇન બિના રહત નહિ, એક છિનયા.
રસિક પ્રિતમ રાસ કરત યમુના પાસ,
માનો નિર્ધનનકી હે જુ ધનયા. નેન. ૨

પદ ૫ મું.

શ્યામસંગ શ્યામ‌ વ્હે રહિરિ શ્રીયમુને. શ્યામ૦
સુરતશ્રમબિંદુતેં સિંધુસી વહિ ચલી;
માનો આતુર અલી રહી ન ભવને. શ્યામ૦ ૧
કોટિ કામહિં વારોં, રૂપ નેનન નિહારો,
લાલ ગિરિધરન સંગ કરત રમને;
હરખિ ગોવિંદ પ્રભુ નીરખી ઈનકી ઓર,
માનોં નવદુલહની આઇ ગોને. શ્યામ૦ ૨

પદ ૬ ઠું.

ચરણપંકજરેણુ શ્રી યમુનેજુ દેની. ચરણ૦
કલિયુગ જીવ ઉદ્ધારણ કારન;
કાટત પાપ અબધાર પેની. ચરણ૦ ૧
પ્રાણપતિ પ્રાણસુત, આયે ભક્તન હિત,
સકલ સુખકી તુમ હો જુ સેની;
ગોવિંદ પ્રભુ વિના રહત નહિ એક છિનું,
અતિહિ આતુર ચંચલ જુનયની. ચરણ૦ ૨

પદ ૭ મું.

શ્રીયમુનાસી નાહીં કોઉ ઓર દાતા. શ્રીય૦
જો ઈનકી શરણ જાતહે દોરીકે;
તાહિકોં તીહિ છિનુ કરિ સનાથા. શ્રીય૦ ૧
એહિ ગુન ગાન રસખાન રસના,
એક સહસ્ર રસના કયોં ન દઈ બિધાતા;

ગોવિંદ પ્રભુ તન મન ધન વારને,
સબહિકો જીવન ઈનહીકેજુ હાથા. શ્રીય૦ ૨

પદ ૮ મું.

શ્રી જમુના જસ જગતમેં જોઈ ગાવે. શ્રીજ૦
તાકે આધીન વ્હે રહત હેં પ્રાણપતિ;
નેન ઓર બેનમેં રસજુ છાવે. શ્રીજ૦ ૧
વેદ પુરાનકી બાત યહ અગમ હે.
પ્રેમકો ભેદ કોઉ ન પાવે;
કહેત ગોવિંદ શ્રીજમુનેકિ જાપર કૃપા,
સોઈ શ્રીવલ્લભકુલ શરણ આવે. શ્રીજ૦ ૨

પદ ૯ મુ.

ધાય કે જાય જો શ્રીયમુના તીરે. ધાય૦
તાકિ મહિમા અબ કહાંલગ બરનિયે,
જાય પરસત અંગ પ્રેમ નીરે. ધાય૦ ૧
નિશ દિના કેલિ કરત મનમોહન,
પિયાસંગ ભક્તનકી હે જુ ભીરે;
છીતસ્વામી ગિરિધરન શ્રીવિઠ્ઠલ,
ઇન બિના નેક નહિ ધરત ધીરે. ધાય૦ ૨

પદ ૧૦ મું.

જા મુખતેં શ્રીયમુને યહ નામ આવે, જા મુ૦
તાપર કૃપા કરેં શ્રીવલ્લભ પ્રભુ;
સોઇ શ્રીજમુનાજીકો ભેદ પાવે. જા મુ૦ ૧

તન મન ધન સબ લાલ ગિરિધરનકો,
દેકેં ચરન જબ ચિત્ત લાવે,
છીતસ્વામી ગિરિધરન શ્રી વિઠ્ઠલ;
નેનન પ્રગટ લીલા દિખાવે. જા સુ૦ ૨

પદ ૧૧ મું.

ધન્ય શ્રીયમુને નિધી દેનહારી.
કરત ગુનગાન અજ્ઞાન અઘ દૂર કરિ;
જાય મીલવત પ્રિયા પ્રાનપ્યારી. ધન્ય૦ ૧
જીનકોઈ સંદેહ કરો બાત ચિત્તમેં ધરો,
પુષ્ટિપંથ અનુસરો, સુખજુ કારી;
પ્રેમકે પુંજમેં, રાસ રસકુંજમે,
તાહી રાખત રસરંગ ભારી. ધન્ય૦ ૨
યમુને ઓર પ્રાણ પતિ પ્રાણ ઓર પ્રાણસુત,
ચહું જન જીવપર દયા બિચારી;
છીતસ્વામિ ગિરધરન શ્રી વિઠ્ઠલ,
પ્રિતકે લીયે અબ સંગ ધારી. ધન્ય૦ ૩

પદ ૧૨ મું.

ગુણ અપાર મુખ એક કહાંલો કહિયે, ગુણ૦
તજો સાધન ભજો નામ શ્રીજમુનાજીકો;
લાલગિરિધરનવરતબહિં પૈયે. ગુણ૦ ૧
પરમ પુનિત પ્રીતિકી રીતિ સબ જાનિકે,
દૃઢ કરી ચરણ કમલ જુ ગ્રહીયે;

છીતસ્વામિ ગિરિધરન શ્રી વિઠ્ઠલ.
એસી નિધિ છાંડી અબ કહાં જુ જૈયે. ગુણ૦ ૨

પદ ૧૩ મું.

ચિત્તમેં શ્રીજમુના નિશદિન જો રાખો. ચિત્ત૦
ભક્તકેવશ કૃપા કરતહે સર્વદા;
એસો શ્રીજમુનાજીકો હેજુ સાખો. ચિત્ત૦ ૧
જા મુખતેં શ્રીજમુને યહ નામ આવે,
સંગ કીજે અબ જાય તાકો;
ચતુર્ભુજદાસ અબ કેહેતહેં સબનસો.
તાતેં શ્રીજમુને જમુને જુ ભાખો. ચિત્ત૦ ૨

પદ ૧૪ મું.

પ્રાણપતિ વિહરત શ્રીજમનાકૂલે, પ્રાણ૦
લુબ્ધમકરંદકે ભ્રમર જ્યોં બસ ભયે;
દેખી રવિઉદય માનો કમલ ફુલે, પ્રાણ૦ ૧
કરત ગુંજાર મુરલીજુ લે સાંવરો,
સુનત વ્રજવધુ તન સુધિ જુ ભૂલે,
ચતુર્ભુજદાસ જમુને પ્રેમસિંધુમે;
લાલગિરિધરન અબ હરખી ઝૂલે. પ્રાણ૦ ૨

પદ ૧૫ મું.

વારંવાર શ્રીજમુને ગુણ ગાન કીજે. વારં૦
એહી રસનાતેં જો નામરસ અમૃત;
ભાગ્ય જાકે હેં સોઈ જુ પીજે. વારં૦ ૧

ભાનુતનયા દયા: અતિહી કરૂણામયા:
ઇનકી કરિ આસ અબ સદ્દાઈ જીજે;
ચતુર્ભુજદાસ કહે સોઇ પિયાપાસ રહે,
જોઈ શ્રીજમુનાજીકે રસ જુ ભીજે. વાર૦ ૨

પદ ૧૬ મું.

હેતકરી દેત શ્રીજમુને વાસ કુંજે. હેત૦
જહાં નિસ વાસર રાસમેં રસિકવર,
કહાં લગ બરનિયે પ્રેમ પુંજે. હેત૦ ૧
થકિત સરિતાનીર, થકિત વ્રજ વધુ ભીર;
કોઇ ન ધરત ધીર મુરલી સૂનીજે;
ચતુર્ભુજદાસ જમુને પંકજ જાનિ,
મધુપકીનાઇ ચિત્ત લાય ગુંજે. હેત૦ ૨

પદ ૧૭ મું.

ભકતપર કરી કૃપા શ્રીજમુને એસી. ભકત૦
છાંડી નિજ ધામ વિશ્રામ ભૂતલ કિયો,
પ્રગટલીલા દિખાઇ જુ તેસી. ભકત૦ ૧
પરમ પરમારથ કરતહે સબનકોં,
દેત અદ્ભુત રૂપ આપ જેસી,
નંદદાસ યોં જાનિ દઢકરિ ચરણુ ગ્રહે,
એક રસના કહા કહોં વિસેષી. ભકત૦ ૨

પદ ૧૮ મું.

નેહ કારન શ્રીયમુને પ્રથમ આઈ, નેહ૦

ભક્તકે ચિત્તકી વૃત્તિ સબ જાનહી;
તાહીતેં અતિહિં આતુર જુ ધાઇ. નેહ૦ ૧
જાકે મન જેસી ઇચ્છા હતી તાહિકી,
તેસિહી આય સાધજુ પૂજાઇ;
નંદદાસ પ્રભુ તાપર રીઝિ રહે.
જોઈ શ્રીયમુનાજીકો જસ જુ ગાઈ. નેહ૦ ૨

પદ ૧૯ મું.

તાતેં શ્રીયમુને યમુને જુ ગાવો. તાતેં૦
શેષ સહસ્ર મુખ નિશદિના ગાવત;
પાર નહિ પાવત તાહી પાવો. તાતેં૦ ૧
સકલ સુખ દેન હાર તાતેં કરો ઉચ્ચાર,
કહતહુ વારંવાર જીન ભુલાવો; (યમુને ભુલાવો.)
નંદદાસકી આસ શ્રીયમુને પુરન કરી,
તાતેં ઘરી ઘરી ચિત્ત લાવો.

પદ ૨૦ મું.

ભાગ્ય સૌભાગ્ય શ્રીયમુને જુ દેઈ. ભાગ્ય૦
બાત લૌકિક તજો પુષ્ટિ યમુને ભજો;
લાલ ગિરિધરનવર તબ મિલેઇ. ભાગ્ય૦ ૧
ભગવદીસંગ કરી બાત ઇનકી લહે,
સદા સાનિધ્ધિ રહે દેતી મેઇ;
નંદદાસ જાપર કૃપા શ્રીવલ્લભ કરે,
તાકો શ્રી યમુને સર્વસ્વ જો દેઈ. ભાગ્ય૦ ૨

પદ ૨૧ મું.

નામ મહિમા એસો જો જોનો, નામ૦
મર્યાદાદિક કહે લૌકિક સુખલહે;
પુષ્ટિકો પુ ષ્ટપથ નિશ્ચે આનો. નામ૦ ૧
સ્વાતિ જલ બુંદ જબ પરતહે જાહિમેં,
તાહિમેં હોત તેસો જુ વાનો;
શ્રીયમુને કૃપા સિંધુ જાનિ, સ્વાતિ જલ બહુ માનિ,
સુર ગુણ પુર કહાંલો બખાનો. નામ૦ ૨

પદ ૨૨ મું.

ભક્તકોં સુગમ શ્રીયમુને અગમ ઓરેં, ભક્ત૦
પ્રાતહી ન્હાત અઘ જાત તાકે સકલ;
જમ હું રહત તાહી હાથ જોરે. ભક્ત૦ ૧
અનુભવિ બિના અનુભવ કહા જાનહી,
જાકો પિયા નહિ ચિત્ત ચોરેં;
પ્રેમકે સિંધુકો મરમ જાન્યોં નહિ,
સુર કહે કહા ભયો દેહ બોરે. ભક્ત૦ ૨

પદ ૨૩ મું,

ફલફલિત હોત ફલરૂપ યમુને,
દેખીહુ ના સુની તાહાંકી આપુની;
તાકી બાત કહો કેસે જુ માને.
તાહિકે હાથ અનમોલ નગ દીજીયે;
જોઈ નીકે કરી પરખી જાને,

સુર કહે ક્રૂરતેં દૂરિ બસિયે સદા;
શ્રીયમુનાજીકો નામ લિજે જુ છાને. ફૂલ૦ ૨

પદ ૨૪ મું

શ્રીયમુને પતિ દાસકે ચિન્હ ન્યારે.
ભગવદીકો ભગવદસંગ મિલિરહે;
જાકે હીયે બસત પ્રાણ પ્યારે. શ્રીય૦ ૧
ગુઢ યમુને બાત સોઇ અબ જાનિયે,
જાકે મન મોહન નેનતારે;
સુર સુખસાર નીરધાર વે પાવહી,
જાપર હોય શ્રીવલ્લભ કૃપા રે. શ્રીય૦ ૨

પદ ૨૫ મું.

૨ શ્રીયમુને રસખાનકોં શીષ નાઊં,
એસી મહીમા જાની ભક્તકોં સુખદાન,
જોઈ માગો સોઇ જુ પાઊં. શ્રીય૦ ૧
પતિત પાવન કરન નામ લિનો તરન.
દ્રઢ કરિ ગ્રહી ચરન કહૂં ન જાઊં;
કુંભનદાસ લાલ ગિરિધરનમુખ નિરખત,
યહિ ચાહત નહિ પલક લાઊં. શ્રીય૦ ૨

પદ ૨૬ મું.

શ્રી યમુને અગનિત ગુન ગને ન જાઈ, શ્રીય૦
યમુને તટ રેણુતે હોત હે નવિન તનુ;
ઇનકે સુખદેનકી મેં કરો બઠાઇ. શ્રીય૦ ૧

ભકત માંગત જોઇ દેતહે તીહા છિનું,
સો એસી કો કરે પ્રણુ નિવાઇ;
કુંભનદાસ લાલ ગિરિધરનમુખ નિરખત;
કહો કેસે કરિ મન અઘાઈ. શ્રીય૦ ૨

પદ ૨૭ મું

શ્રીયમુનેપર તન મન ધન પ્રાણુ વારો. શ્રીય૦
જાકી કીરતિ કોન અબ કહિસકે;
તાહી નેનનતે ન નેક ટારોં. શ્રીય૦ ૧
ચરન કમલ ઈનકે જુ ચિંતત રહોં;
નિશ દિના નામ મુખ તે ઉચ્ચારોં;
કુંભનદાસ કહે લાલ ગિરિધરનમુખ,
ઈનકી કૃપા ભઇ તબ નિહારોં. શ્રીય૦ ૨

પદ ૨૮ મું.

ભક્તકી ઈચ્છા પુરન શ્રીયમુને જુ કરતા. ભક્ત૦
બિના માગે હુ દેત કહાંલોં કહોં હેત
જેસે કાહુકોં હોય ધરતા. ભક્ત૦ ૧
શ્રીયમુના પુલિન રાસ વ્રજ વધુ લિયેં પાસ;
મંદ મંદહાસકર મનજુ હરતા,
કુંભનદાસ લાલગિરિધરમુખ નિરખત.
યહી જીય લેખત શ્રીયમુનેજુ ભરતા. ભક્ત૦ ૨

પદ ૨૯ મુ.

રાસરસસાગર શ્રીયમુને જુ જાની,

બહેત ધારાતન પ્રતિછિનું નૌતન.
રાખત અપને ઉરમાંજુ ઠાની. રાસ૦ ૧
ભક્તકો સહિભાર, દેત જુ પ્રાનઆધાર,
અતિહી બોલત મધુર મધુરિબાની;
શ્રીવિઠ્ઠલગિરિધરનવર બસ કીયે,
કોનપેંજાત મહિમા બખાની. રાસ૦ ૨

પદ ૩૦ મું.

ભક્તપ્રતિપાલ જંજાલ ટારે,
અપને રસરંગમે સંગ રાખત સદા,
સર્વદા જોઈ શ્રીયમુને નામ ઉચ્ચારે ભક્ત૦ ૧.
ઇનકી કૃપા અબ કહાંલગ બરનિયે,
જેસે રાખત જનની પુત્ર વારે.
શ્રીવિઠ્ઠલ ગિરિધરનસંગ વિહરત,
ભક્તકો એક છિન ના બિસારે. ભક્ત૦ ૨

પદ ૩૧ મું.

શ્રીયમુનાજીકો નામ લે સો સભાગી. શ્રીય૦
ઇનકો સ્વરૂપકો સદા ચિંતન કરત;
કલ ન પરત જાય લેહ લાગી. શ્રીય૦ ૧
પુષ્ટિમારગમરમ અતિહી દુર્લભ કરમ,
છાંડી સગરે પરમ પ્રેમભાગી;
શ્રી વિઠ્ઠલ ગિરિધરનએસી નિધિ;
ભક્તકોં દેત હે બિના માગી. શ્રીય૦ ૨

પદ ૩૨ મું.

કોનપેંજાત શ્રીયમુને જુ બરની;
સબહીકો મનમોહત મોહન;
સો પીયાકો મન હેજુ હરની' કોન૦ ૧
ઇંનબિના એકછિન રહેત નહિ જીવન,
ધન્ય વ્રજચંદમન આનંદ કરની;
શ્રીંવિઠ્ઠલ ગિરિધરન સહિત આયે;
ભક્તકે હેત અવતાર ધરની, કોન૦ ૨

પદ ૩૩ મુ.

શ્રીયમુને તુમસી એક હો જુ તુંમહી. શ્રીય૦
કરિ કૃપા દરસ નિસવાસર દીજિએ;
તિહારે ગુન ગાનકો રહે ઉધમહિ. શ્રીય૦
તિહારે પાયેતે સકલનિધિ પાવહીં;
ચરણુ કમલ ચિત્ત ભ્રમર ભ્રમહી,
કૃષ્ણુદાસની કહે કોન યહ તપ કીયો,
તિહારે ઢીગ રહેત હેં લતા દ્રુમહી. શ્રીય૦ ૨

પદ ૩૪.

એસી કૃપા કીજે લીજીયે નામ; એસી૦
શ્રીયમુને જગવંદની ગુણુ ન જાત કહુ ગિનિ;
જિનકે એસે ધણી સુંદરશ્યામ. એસી૦ ૧
દેહ સંયોગરસ એસે પિયુ હેજુ બસ,
સુનત તિહારો સુજસ પૂરે કામ;

કૃષ્ણદાસ કહે ભક્તહિત કારને;
શ્રીયમુને એકછિન નહિ કરે વિશ્રામ; એસી૦ ૨

પદ ૩૫ મુ.

શ્રીયમુનાકે નામ અઘ દૂરી ભાજે
જિનકે ગુન સુનનકોં લાલગિરિધરનપિય
આય સનમુખ તાકે બિરાજે. શ્રીય૦ ૧
તિહિછિનું કાજ તાકે સગરે સરે
જાય કે મિલત વ્રજ વધુ સમાજે;
કૃષ્ણદાસનિ કહે તાહિ અબ કોન ડર;
જાકે ઉપર શ્રીયમુનેસી ગાજે. શ્રીય૦૨

પદ ૩૬ મુ.

શ્રીયમુનાજીકો નામ તેઇજુ લેહે, શ્રીય૦
જીનકી લગન લાગી નંદલાલસોં;
સર્વસ્વ દેકે નિકટ રહેહેં; શ્રીય૦
જિનહી સુગમ જાનિ વાત મનમેંજુ માનિ,
બિના પહેચાંનિ કૈસેંજુ પૈયે;
કૃષ્ણદાસનિ કહેં શ્રીયમુનેનામ નૌકા.
ભક્ત ભવસિંધુતેં ચોંહી તરિયે. શ્રીય૦ ૨

પદ ૩૭ મું.

શ્રીયમુનેકી આસ અબ કરતહેં દાસ શ્રીય૦
મન કર્મ બચન કર જોરી કે માગત,
નિશદિના રાખીએ અપનેજુ પાસ. શ્રીય૦ ૧

જહાંપિય રસીકવર રસિકની રાધિકા,
દોઉ જન સંગમિલિ કરત રાસ;
દાસ પરમાનંદ પાયે અબ વ્રજચંદ
દેખી સીરાને નેન મંદહાસ. શ્રીય૦ ૨

પદ ૩૮ મું.

શ્રીયમુનેકે સાથ અબ ફિરતહે નાથ, શ્રીય૦
ભક્તકે મનકે મનોરથ પુરન કરત;
કહોંલોં કહિયે ઈનકી જુ ગાથ. શ્રીય૦૧
વિવિધસિંગાર આભુખન પહેરે,
અંગ અંગ શોભા બરની ન જાત;
દાસ પરમાનંદ પાયે અબ વ્રજચંદ,
રાખે અપને શરન બહે જુ જાત. શ્રીય૦ ૨

પદ ૩૯ મું.

શ્રીયમુને પિયકોં બસ તુમજુ કિને. શ્રીય૦
પ્રેમકે ફંદતે ગ્રહિજુ રાખે નિકટ,
એસે નિર્મોલ નગ મોલ લિને શ્રીય૦ ૧
તુમજુ પઠાવત તહાં અબ ધાવત,
તિહારે રસરંગમેં રહત ભીને;
દાસ પરમાનંદ પાયે અબ વ્રજચંદ.
પરમ ઉદાર શ્રીયમુનેજુ દીને, શ્રીય૦ ૨

પદ ૪૦ મું.

શ્રીયમુને સુખકારની પ્રાણપતિકે. શ્રીય૦

જીને ભુલીજાત પિયા તેને સુધિકરિદેત;
કહોંલોં કહિયે ઇનકેજુ હિતકે. શ્રીયમુ૦ ૧
પિયસંગ ગાન કરે, ઉમંગી જો રસ ભરે,
દેત તારી કર લેત ઝટકે,
દાસ પરમાનંદ પાયે અબ વ્રજચંદ,
એહી જાનત સબ પ્રેમગતિકે. શ્રીયમુ૦ ૨

ઇતિ શ્રી યમુનાજીકે ૪૦ પદ સમાપ્ત.

ધોળ,

ધન્ય ધન્ય શ્રી યમુનાજી સુખદાઇમા. સેવકજનને સદા સુહાઈમા;
સુંદર શ્યામ અંગે અતિ સાહેમા,નિરખતાં નીજ જનનાં મન મોહેમા.
ભાલ વિશાળ કમળ દળ નયનમા, નાસિકા કિર કોકિલ કલબેનમા;
બિંબથી અધિક અધર અરૂણાઇમા. કોમલ ગલ સ્થલ ઝલકાઇમા,
દાડિમ બીજ દંત અતિ આપેમા, રતિપતિની મર્યાદા લોપેમાં;
ભ્રકુટી ધનુષ કામનું રાજેમા, મસ્તક કેશ મધુપ સમ છાજેમા.
નખશિખ સુંદર અતિ સુકુમારમા, વૈભવ બાઢયો અંગ અપારમા;
તરણિ તનયા તરૂણ છે બાલમા, ચંદ્ર મુખીને રૂપ રસાલમા.
કૃપા કરી ક્ષિતિ ઉપર પધાર્યાંમા. અનેક પતિત જનને ઉદ્ધાર્યાંમા;
કાલિંદિની કીર્તિ જગત વધારીમા, જળ અતિશિતળને સુખકારીમા.
અનેક દેશને પાવન કરતાંમા, ચરણ શ્રી વ્રજમંડળમાં ધરતાંમા;
તેણે કરી વૈભવ અતીશે વાધ્યોમા, ભકતનો સકળ મનોરથ સાધ્યોમા.

બેઉ તટ હસ્ત કમળ છબી છાજેમા, લહેર તે કંકણુરૂપ બિરાજેમા
વાલુકા ચમકે ઝગમગ મોતીમા, માણેક હીરાની અતિ જ્યોતિમા,
અંગ અંગ મુક્તાનાં આભ્રણમા, તે તો જળપુહીથી આવરણમા;
સખિજીને સંગ કોકીલા મોરમા, સારસ હંસને કીર ચકોરમા,
ત્રિવિધ સમીર સમીપે ચાલેમા, તેતો ત્રિવિધ તાપને ટાળેમા;
બેઉ ત્રટ વૃક્ષલતા રહ્યાં કુંડીમા, શાખાઓ જળ ઉપર રહી ઝુમીમા,
અધિક સમીપ શ્રીવૃન્દાવનમા, કુંજે કુંજે સૌરભ સહિત સુમનમા,
શિતળ સુંગંધ સુખદ વહે નિરમા, તીર બેસે ઠોર ઠોર આભીરમા;
રાણીજીના સૌભાગ્યનો નહિ પારમા, શા શા કહું વૈભવતણા પ્રકારમા;
પ્રભુજીના ગુઢ રમણ મધ્યે પાતીમા, પ્રિતમસંગ સદા મદમાતીમા.
સદા નિરંતર વ્રજપતિ ખેલેમા, રાણીજીને સદા નિકટ રંગ રેલેમા;
દંપતિ શ્રમ જલસહિતવિહારમા, જલ મધ્ય કિડત વિવિધ પ્રકારમા.
તેણે કરી શતઘણી શોભા બાઢીમા, રાણીજીનો મહિમા અતુલ અગાધેમા;
જે જન સદા ધરે ચિત્ત ધ્યાનમા, તેહને પુષ્ટિતણું કરે દાનમા.
વ્રજપતિ લીલા પ્રગટ દેખાડેમા, ચરણ કમળ રસ સ્વાદ ચખાડેમા;
અષ્ટ મહા સિદ્ધિનું કરે દાનમા, ભાવે જે કરે અંબુ પાનમા.
દર્શને સકળ આપદા ટાળેમા, ભક્તને અભય પદારથ આપેમા;
એવું શ્રી મહારાણીજીનું રૂપમા, નખશિખ સુંદર પરમ અનુપમા.
સદા બિરાજો શ્રી વ્રજની માંહેમા, નિત્યપ્રતિવિલસે વ્રજપતિ બાંહેમા
પુષ્ટિ ભકતની કરજો સારમા, કૃપા કરી ઉતારો ભવ પારમા.
નિજ સેવક ને એ છે આશમા, સદા રાખો ચરણકમલની પાસમા.

ધોળ.

હરનિશ દરશન દીજીયે. કલિંદજા હરનિશ દરશન દીજીયે. ટેક.
બાળ પશુ બુદ્ધિમાં અજ્ઞાન છું પણ આપની,
આ વિનતિ કરતાં મન બ્હીજીયે. કલિંદજા.૦ ૧
જનુની પ્રકાર સ્નેહ જીવ ઉપર રાખતા
મારા સાધન વિના તે આપ રીઝીયે. કલિંદજા૦ ૨
ભક્તને ને ભક્તિ દાતા આપ ભવતારણિ;
મા પ્રેમનો તે પંથ પતિજીયે, કલિંદજા૦ ૩
મેઘ શ્યામરૂપે આપ ભાનુની સુતા છો;
આ કારણ એ શ્યામ સ્નેહ ભીજીયે. કલિંદજા૦ ૪
પર્મ કૃપાળ આપ અધમ ઉદ્ધારની,
મા પુષ્ટિરસ પાઓ તો કાંઇ પીજીએ. કલિંદજા૦ ૫
નિજજન ધ્યાન માગે ચર્ણ કમળનું,
મા જેમ ઘૃત ખાંડ મધ્યે દીજીએ. કલિંદજા૦ ૬

શ્રી સર્વોત્તમ સ્તોત્ર.

પ્રાકૃતધર્માનાશ્રયમપ્રાકૃતનિખિલધર્મરૂપમિતિ
નિગમપ્રતિપાદ્યં યત્તચ્છુદ્ધં સાકૃતિ સ્તૌમિ ॥ ૧ ॥
કલિકાલતમચ્છન્નદૃષ્ટિત્વાદ્વિદુષામપિ
સંપ્રત્યવિષયસ્તસ્ય માહાત્મ્યં સમભૂદ્ભુવિ ॥ ૨ ॥
દયયા નિજમાહાત્મ્યં કરિષ્યન્પ્રકટં હરિઃ
વાણ્યા યદા તદા સ્વાસ્યં પ્રાદુર્ભૂતં, ચકાર હિ ॥ ૩ ॥

તદુક્તમપિ દુર્બોધં સુબોધં સ્યાદ્યથા તથા
તન્નામાષ્ટોત્તરશતં પ્રવક્ષ્યામ્યખિલાઘહૃત્ ॥ ૪ ॥
ઋષિરગ્નિકુમારસ્તુ નામ્નાં છંદો જગત્યસૌ
શ્રીકૃષ્ણાસ્યં દેવતા ચ બીજં કારુણિકઃ પ્રભુઃ ॥ ૫ ॥
વિનિયોગો ભક્તિયોગઃ પ્રતિબંધવિનાશને
કૃષ્ણાધરામૃતાસ્વાદસિદ્ધિરત્ર ન સંશયઃ ॥ ૬ ॥
આનંદઃ પરમાનંદઃ શ્રીકૃષ્ણાસ્યં કૃપાનિધિઃ
દૈવોદ્ધારપ્રયત્નાત્મા સ્મૃતિમાત્રાર્તિનાશનઃ ॥ ૭ ॥
શ્રીભાગવતગુઢાર્થ પ્રકાશનપરાયણઃ
સાકારબ્રહ્મવાદૈકસ્થાપકો વેદપારગઃ ॥ ૮ ॥
માયાવાદનિરાકર્તાસર્વવાદિનિરાસકૃત
ભક્તિમાર્ગાબ્જમાર્તંડઃસ્ત્રીશુદ્રાદ્યુદ્ધૃતિક્ષમઃ ॥ ૯ ॥
અંગીકૃત્યૈવ ગોપીશવલ્લભીકૃતમાનવઃ
અંગીકૃતૌ સમર્યાદો મહાકારૂણિકો વિભુઃ ॥ ૧૦ ॥
અદેયદાનદક્ષશ્ચ મહોદારચરિત્રવાન્
પ્રાકૃતાનુકૃતિવ્યાજમોહિતાસુરમાનુષઃ ॥ ૧૧ ॥
વૈશ્વાનરો વલ્લભાખ્યઃ સદ્રુપો હિતકૃત્સતામ્
જનશિક્ષાકૃતે કૃષ્ણભક્તિ કૃન્નિખિલેષ્ટદઃ ॥ ૧૨ ॥
સર્વલક્ષણસંપન્નઃ શ્રીકૃષ્ણજ્ઞાનદો ગુરૂઃ
સ્વાનંદતુંદિલઃ પદ્મદલાયતવિલોચનઃ ॥ ૧૩ ॥
કૃપાદગ્વૃષ્ટિસંહૃષ્ટદાસદાસીપ્રિયઃ પતિઃ
રોષદૃક્પાતસંપ્લુષ્ટભક્તદ્વિટ્ ભક્તસેવિતઃ ॥ ૧૪ ॥

સુખસેવ્યો દુરારાધ્યો દુર્લભાંઘ્રિસરોરુહઃ
ઉગ્રપ્રતાપો વાક્સિંધુ પૂરિતાશેષસેવકઃ ॥ ૧૫ ॥
શ્રીભાગવતપીયુષસમુદ્રમથનક્ષમઃ
તત્સારભૂતરાસસ્ત્રીભાવપૂરિતવિગ્રહઃ ॥ ૧૬ ॥
સાન્નિધ્યમાત્રદત્તશ્રીકૃષ્ણપ્રેમા વિમુક્તિદઃ
રાસલીલૈકતાત્પર્યઃ કૃપયૈતત્કથાપ્રદઃ ॥ ૧૭ ॥
વિરહાનુભવૈકાર્થસર્વત્યાગોપદેશકઃ
ભક્ત્યાચારોપદેષ્ટા ચ કર્મમાર્ગપ્રવર્તકઃ ॥ ૧૮ ॥
યાગાદૌ ભક્તિમાર્ગૈકસાધનત્વોપદેશકઃ
પૂર્ણાનંદઃ પૂર્ણકામો વાક્પતિર્વિબુધેશ્વરઃ ॥ ૧૯ ॥
કૃષ્ણનામસહસ્રસ્ય વક્તા ભક્તપરાયણઃ
ભક્ત્યાચારોપદેશાર્થનાનાવાક્યનિરૂપકઃ ॥ ૨૦ ॥
સ્વાર્થોજ્ઝિતાખિલપ્રાણપ્રિયસ્તાદૃશવેષ્ટિતઃ
સ્વદાસાર્થં કૃતાશેષસાધનઃ સર્વશક્તિ ધૃક્ ॥ ૨૧ ॥
ભુવિ ભક્તિપ્રચારૈકકૃતેસ્વાન્વય કૃત્પિતા
સ્વવંશે સ્થાપિતાશેષસ્વમાહાત્મ્યઃ સ્મયાપહઃ ॥ ૨૨ ॥
પતિવ્રતાપતિઃ પારલૌકિકૈહિકદાનકૃત્
નિગૂઢહૃદયો નન્યભક્તેષુજ્ઞાપિતાશયઃ ॥ ૨૩ ॥
ઉપાસનાદિમાર્ગાતિમુગ્ધમોહનિવારકઃ
ભક્તિમાર્ગે સર્વમાર્ગ વૈલક્ષણ્યાનુભૂતિકૃત્ ॥ ૨૪ ॥
પૃથક્શરણમાર્ગોપદેષ્ટા શ્રીકૃષ્ણહાર્દવિત્
પ્રતિક્ષણનિકુંજસ્થલીલારસ સુ પૂરિતઃ ॥ ૨૫ ॥

તત્કથાક્ષિપ્તચિત્તસ્તદ્વિસ્મૃતાન્યો વ્રજપ્રિયઃ
પ્રિયવ્રજસ્થિતિઃ પુષ્ટિલીલાકર્તા રહઃપ્રિયઃ ॥ ૨૬ ॥
ભકતેચ્છાપૂરકઃ સર્વાજ્ઞાતલીલોઽતિમોહનઃ
સર્વાસકતો ભકતમાત્રાસકતઃ પતિતપાવનઃ ॥ ૨૭ ॥
સ્વયશોગાનસંહૃષ્ટહૃદયાંભોજવિષ્ટરઃ
યશઃપીયુષલહરી પ્લાવિતાન્યરસઃ પરઃ ॥ ૨૮ ॥
લીલામૃતરસાર્દ્રાર્દ્રીકૃતાખિલશરીરભૃત્
ગોવર્દ્ધનસ્થિત્યુત્સાહસ્તલ્લીલાપ્રેમપૂરતિઃ ॥ ૨૯ ॥
યજ્ઞભોકતા યજ્ઞકર્તા ચતુર્વર્ગવિશારદઃ
સત્યપ્રતિજ્ઞસ્ત્રિગુણાતીતો નયવિશારદઃ ॥ ૩૦ ॥
સ્વકીર્તિવર્દ્ધનસ્તત્ત્વસૂત્રભાષ્યપ્રદર્શકઃ
માયાવાદાખ્યતૂલાગ્નિર્બ્રહ્મવાદનિરૂપકઃ ॥ ૩૧ ॥
અપ્રાકૃતાઽખિલાકલ્પભૂષિતઃ સહજસ્મિતઃ
ત્રિલોકીભૂષણં ભૂમિભાગ્યં સહજસુંદરઃ ॥ ૩૨ ॥
અશેષભક્તસંપ્રાર્થ્યચરણાબ્જરજોધનઃ
ઈત્યાનંદનિધેઃ પ્રોક્તં નામ્નામષ્ટોત્તરંશતમ્ ॥ ૩૩ ॥
શ્રદ્ધાવિશુદ્ધબુદ્ધિર્યઃ પઠત્યનુદિનં જનઃ
સતદેકમનાઃ સિદ્ધિમુકતાં પ્રાપ્નોત્યસંશયઃ ॥ ૩૪ ॥
તદપ્રાપ્તૌવૃથામોક્ષસ્તદાપ્તૌ તદ્ગતાર્થતા
અતઃસર્વોત્તમં સ્તોત્રં જપ્યં કૃષ્ણરસાર્થિભિઃ ॥ ૩૫ ॥
॥ ઇતિ શ્રીમદગ્નિકુમારપ્રોક્તં સર્વોત્તમસ્તોત્રં સંપૂર્ણમ્,॥

અથ શ્રી બાલબોધ ગ્રન્થ.

નત્વા હરિં સદાનન્દં, સર્વસિદ્ધાન્તવિગ્રહમ્
બાલપ્રબોધનાર્થાય, વદામિ સુવિનિશ્ચિતમ્ ૧
ધર્માર્થકામમોક્ષાખ્યાઃ, ચત્વારોર્થા મનીષિણામ્;
જીવેશ્વરવિચારેણ, દ્વિધા તે હિ વિચારિતાઃ
અલૌકિકાસ્તુ વેદોકતાઃ સાધ્યસાધનસંયુતાઃ
લૌકિકા ઋષિભિઃ પ્રોકતા; તથૈવેશ્વરશિક્ષયા, ૩
લૌકિકાંસ્તુ પ્રવક્ષ્યામિ, વેદનાદ્યા યતઃ સ્થિતાઃ
ધર્મશાસ્ત્રાણિ નીતિશ્ચ, કામશાસ્ત્રાણિ ચ ક્રમાત્, ૪
ત્રિવર્ગસાધકાનીતિ, ન તન્નિર્ણય ઉચ્યતે;
મોક્ષે ચત્વારિ શાસ્ત્રાણિ, લૌકિકે પરતઃ સ્વતઃ ૫
દ્વિધા દ્વે દ્વે સ્વતસ્તત્ર, સાંખ્યયોગૌ પ્રકીર્તિતૌ;
ત્યાગાત્યાગવિભાગેન, સાંખ્યે ત્યાગઃ પ્રકીર્તિતઃ;
અહંતામમતાનાશે, સર્વથા નિરહંકૃતૌ;
સ્વરૂપસ્થો યદા જીવઃ કૃતાર્થઃ સ નિગદ્યતે, ૭
તદર્થં પ્રક્રિયા કાચિત્પુરાણેઽપિ નિરૂપિતા;
ઋષિભિર્બહુધા પ્રોકતા ફલમેકમબાહ્યતઃ
અત્યાગેયોગમાર્ગો હિ ત્યાગોઽપિ મનસૈવહિ;
યમાદયસ્તુકર્ત્તવ્યાઃ સિદ્ધે યોગે કૃતાર્થતા, ૯
પરાશ્રયેણ મોક્ષસ્તુ દ્વિધા સોઽપિ નિરૂપ્યતે;
બ્રહ્મા બ્રાહ્મણતાં યાતસ્તદ્રૂપેણ સુ સેવ્યતે, ૧૦

તે સર્વાર્થા ન ચાધેન શાસ્ત્રં કિંચિદુદીરિતમ;
અતઃ શિવશ્ચ વિષ્ણુશ્ચ જગતો હિતકારકૌ, ૧૧
વસ્તુનઃ સ્થિતિસંહારૌ કાર્યૌ શાસ્ત્રપ્રવર્તકૌ;
બ્રહ્મૈવ તાદશં યસ્માત્ સર્વાત્મક તયોદિતૌ. ૧૨
નિર્દોષ પૂર્ણ ગુણતા તત્ શાસ્ત્રે તયોઃ કૃતા;
ભોગમોક્ષ ફલેદાતું, શકતૌ દ્વાવપિ યદ્યપિ. ૧૩
ભોગઃ શિવેન મોક્ષસ્તુ, વિષ્ણુનેતિ વિનિશ્ચયઃ
લોકેઽપિ યત્પ્રભુર્ભુંકતે તન્ન યચ્છતિ કર્હિચિત્, ૧૪
અતિપ્રિયાય તદપિ, દીયતે કવચિદેવ હિ;
નિયતાર્થપ્રદાનેન તદીયત્વં તદાશ્રયઃ ૧૫
પ્રત્યેકં સાધનં ચૈતદ્ દ્વિતીયાર્થે મહાન શ્રમઃ
જીવાઃ સ્વભાવતો દુષ્ટા દેષાભાવાય સર્વદા. ૧૬
શ્રવણાદિ તતઃ પ્રેમ્ણા, સર્વ કાચ હિ સિદ્ધયતિ;
મોક્ષસ્તુ સુલભો વિષ્ણોર્ભોગશ્ચ શિવતસ્તથા. ૧૭
સમર્પણેનાત્મનો હિ, તદીયત્વં ભવેદ્ ધ્રુવમ;
અતદીયતયા ચાપિ કેવલશ્ચેત્સમાશ્રિતઃ ૧૮
તદાશ્રયતદીયત્વ બુધ્ધ્યૈ કિંચિત્સમાચરેત્;
સ્વધર્મમનુતિષ્ટન્ વૈ ભારદ્વૈગુણ્યમન્યથા, ૧૯
ઇત્યેવં કથિતં સર્વં નૈતદ્ જ્ઞાને ભ્રમઃ પુનઃ
॥ ઈતિ શ્રીમદ્વલ્લભાચાર્ય વિરચિતો બાલબોધગ્રન્થસંપૂર્ણમ્ ॥

અથ શ્રી સિદ્ધાન્ત મુકતાવલી ગ્રન્થ.

નત્વા હરિં પ્રવક્ષ્યામિ સ્વસિદ્ધાન્તવિનિશ્ચયમ્;
કૃષ્ણસેવા સદા કાર્યા માનસી સા પરા મતા, ૧
ચેતસ્તત્પ્રવણં સેવા તત્સિદ્ધ્યૈ તનુવિત્તજાઃ
તતઃસંસારદુઃખસ્ય નિવૃત્તિર્બ્રહ્મબોધનમ્. ૨
પરં બ્રહ્મ તુ કૃષ્ણો હિ સચ્ચિદાનંદકં બૃહત્;
દ્વિરૂપં તદ્ધિ સર્વં સ્યાત્ એકં તસ્માદ્વિલક્ષણમ્. ૩
અપરં તત્ર પૂર્વસ્મિન્ વાદિનો બહુધા જગુઃ
માયિકં સગુણં કાર્યં સ્વતંત્રં ચેતિ નૈકધા. ૪
તદેવૈતત્પ્રકારેણ ભવતીતિશ્રુતેર્મતમ્;
દ્વિરૂપં ચાપિ ગંગાવદ્ જ્ઞેયં સા જલરૂપિણી. ૫
માહાત્મ્યસંયુતા નૃણાં સેવતાં ભુક્તિમુક્તિદા;
મર્યાદામાર્ગવિધિના તથા બ્રહ્માપિ બુધ્યતામ્; ૬
તત્રૈવ દેવતામૂર્તિર્ભક્ત્યા યા દૃશ્યતે કવચિત્;
ગંગાયાં ચ વિશેષેણ પ્રવાહાભેદબુદ્ધયે. ૭
પ્રત્યક્ષા સા ન સર્વેષાં પ્રાકામ્યં સ્યાત્તયા જલે;
વિહિતાચ્ચ ફલાત્તદ્ધિ પ્રતીત્યાપિ વિશિષ્યતે. ૮
યથા જલં તથા સર્વં યથા શકતા તથા બૃહત્;
યથા દેવી તથા કૃષ્ણઃ તત્રાપ્યે તદિહોચ્યતે. ૯
જગત્તુ ત્રિવિધં પ્રોકતં બ્રહ્મવિષ્ણુશિવાસ્તતઃ
દેવતા રૂપવત્પ્રોકતાઃ બ્રહ્મણીત્થં હરિર્મતઃ ૧૦
કામચારસ્તુ લોકેઽસ્મિન્બ્રહ્માદિભ્યો ન ચાન્યથા;

પરમાનંદરૂપે તુ કૃષ્ણે સ્વાત્મનિ નિશ્ચયઃ ૧૧
અતસ્તુ બ્રહ્મવાદેન કૃષ્ણે બુદ્ધિર્વિધીયતામ્;
આત્મનિ બ્રહ્મરૂપે તુ છિદ્રા વ્યોમ્નીવ ચેતનાઃ ૧૨
ઉપાધિનાશે વિજ્ઞાને બ્રહ્માત્મત્વાવબોધનેઃ
ગંગાતીરસ્થિતો યદ્વદ્દેવતાં તત્ર પશ્યતિ; ૧૩
તથા કૃષ્ણં પરં બ્રહ્મ સ્વસ્મિન્ જ્ઞાની પ્રપશ્યતિ;
સંસારી યસ્તુ ભજતે સ દૂરસ્થો યથાતથા. ૧૪
અપેક્ષિતજલાદીનામભાવાત્તત્ર દુઃખભાક્ ;
તસ્માચ્છ્રીકૃષ્ણમાર્ગસ્થો વિમુક્તઃ સર્વલોકતઃ ૧૫
આત્માનંદ સમુદ્રસ્થ કૃષ્ણમેવ વિચિંતયેત્ ;
લોકાર્થી ચેદ્ ભજેત્કૃષ્ણં ક્લિષ્ટો ભવતિ સર્વથા. ૧૬
ક્લિષ્ટોપિ ચેદ્ ભજેત્કૃષ્ણં લોકો નશ્યતિ સર્વથા;
જ્ઞાનાભાવે પુષ્ટિમાર્ગી તિષ્ટેત્પૂજોત્સવાદિષુ. ૧૭
મર્યાદાસ્થસ્તુ ગંગાયાં શ્રીભાગવત તત્પરઃ
અનુગ્રહઃ પુષ્ટિમાર્ગે નિયામક ઈતિ સ્થિતિઃ ૧૮
ઉભયોસ્તુ ક્રમેણૈવ પૂર્વોકતૈવ ફલિષ્યતિ;
જ્ઞાનાધિકો ભક્તિમાર્ગ એવં તસ્માન્નિરૂપિતઃ ૧૯
ભકત્યભાવે તુ તીરસ્થો યથા દુષ્ટૈઃ સ્વકર્મભિઃ
અન્યથા ભાવમાપન્નસ્તસ્માત્સ્થાનાચ્ચ નશ્યતિ. ૨૦
એવં સ્વશાસ્ત્રસર્વસ્વં મયા ગુપ્તં નિરૂપિતમ્;
એતદ્ બુધ્વા વિમુચ્યેત પુરૂષઃ સર્વ સંશયાત્. ૨૧
ઈતિ શ્રીમદ્વલ્લભાચાર્ય વિરચિતા શ્રી સિદ્ધાંતમુક્તાવલી સમાપ્તમ્.

અથ શ્રી પુષ્ટિપ્રવાહમર્યાદાભેદ ગ્રન્થ.

પુષ્ટિપ્રવાહમર્યાદા વિશેષેણ પૃથક્ પૃથક્
જીવદેહક્રિયાભેદૈઃ પ્રવાહેણ ફલેન ચ.
વક્ષ્યામિ સર્વસંદેહા ન ભવિષ્યંતિ યચ્છ્રુતે;
ભક્તિમાર્ગસ્ય કથનાત્પુષ્ટિરસ્તીતિ નિશ્ચયઃ ૨
દ્વા ભૂતસર્ગાવિત્યુક્તેઃ પ્રવાહોઽપિ વ્યવસ્થિતઃ
વેદસ્ય વિદ્યમાનત્વાન્મર્યાદાપિ વ્યવસ્થિતા. ૩
કશ્ચિદેવ હિ ભક્તો હિ યો મદ્ભક્ત ઇતીરણાત,
સર્વત્રોત્કર્ષકથનાત પુષ્ટિરસ્તીતિ નિશ્ચયઃ ૪
ન સર્વોતઃ પ્રવાહાદ્ધિ ભિન્નો વેદાચ્ચ ભેદતઃ
યદાયસ્યેતિ વચનાન્નાહં વેદૈરિતીરણાત. ૫
માર્ગૈકત્વેઽપિ ચેદંત્યૌ તનુ ભક્ત્યાગમૌ મતા;
ન તદ્યુક્તં સૂત્રતો હિ ભિન્નો યુક્ત્યા હિ વૈદિકઃ ૬
જીવદેહકૃતિનાં ચ ભિન્નત્વં નિત્યતા. શ્રુતઃ
યથા તદ્વત્ પુષ્ટિમાર્ગે દ્વયોરપિ નિષેધતઃ ૭
પ્રમાણભેદાદ્ભિન્નો હિ પુષ્ટિમાર્ગો નિરૂપિતઃ
સર્વભેદં પ્રવક્ષ્યામિ સ્વરૂપાંગ ક્રિયાયુતમ ; ૮
ઇચ્છામાત્રેણ મનસા પ્રવાહં સૃષ્ટવાન્હરિઃ
વચસા વેદમાર્ગં હિ પુષ્ટિં કાયેન નિશ્ચયઃ ૯
મૂલેચ્છાતઃ ફલં લોકે વેદોક્તં વૈદિકેઽપિચ;
કાયેન તુ ફલં પુષ્ટૌ ભિન્નેચ્છાતોપિ નૈકતા. ૧૦
તાનહં દ્વિષતો વાક્યાદ્ભિન્ના જીવાઃ પ્રવાહિણઃ

અત એવેતરૌ ભિન્નૌ સાંતૌ મોક્ષપ્રવેશતઃ ૧૧
તસ્માજ્જીવાઃ પુષ્ટિમાર્ગે ભિન્ના એવ ન સંશયઃ
ભગવદ્રૂપસેવાર્થં તત્સૃષ્ટિર્નાન્યથા ભવેત્. ૧૨
સ્વરૂપેણાવતારેણ લિંગેન ચ ગુણેન ચ;
તારતમ્યં ન સ્વરૂપે દેહે વા તત્ક્રિયાસુવા. ૧૩
તથાપિ યાવતા કાર્યં તાવત્તસ્ય કરોતિ હિ;
તે હિ દ્વિધા શુદ્ધમિશ્ર ભેદાન્મિશ્રા સ્ત્રિધા પુનઃ ૧૪
પ્રવાહાદિવિભેદેન ભગવત્કાર્ય સિદ્ધયે;
પુષ્ટયા વિમિશ્રાઃ સર્વજ્ઞાઃ પ્રવાહેણ ક્રિયારતાઃ ૧૫
મર્યાદયા ગુણજ્ઞાસ્તે શુદ્ધાઃ પ્રેમ્ણાતિ દુર્લભાઃ
એવં સર્ગસ્તુ તેષાં હિ ફલં ત્વત્ર નિરૂપ્યતે. ૧૬
ભગવાનેવ હિ ફલં સ યથાવિર્ભવેદ્ભુવિ;
ગુણસ્વરૂપભેદેન તથા તેષાં ફલં ભવેત્. ૧૭
આસક્તૌ ભગવાનેવ શાપં દાપયતિ કવચિત્;
અહંકારેઽથવા લોકે તન્માર્ગ સ્થાપનાય હિ. ૧૮
ન તે પાષંડતાં યાંતિ ન ચ રોગાદ્યુપદ્રવાઃ
મહાનુભાવાઃ પ્રાયેણ શાસ્ત્રં શુદ્ધત્વહેતવે. ૧૯
ભગવત્તારતમ્યેન તારતમ્યં ભજન્તિ હિ;
વૈદિકત્વં લૌકિકત્વં કાપટયાત્તેષુ નાન્યથા. ૨૦
વૈષ્ણવત્વં હિ સહજં તતોઽન્યત્ર વિપર્યયઃ
સંબંધિનસ્તુ યે જીવાઃ પ્રવાહસ્થાસ્તથા પરે. ૨૧
ચર્ષણીશબ્દવાચ્યાસ્તે તે સર્વે સર્વવર્ત્મસુ;

ક્ષણાત્સર્વત્વમાયાંતિ રુચિસ્તેષાં ન કુત્રચિત્. ૨૨
તેષાં ક્રિયાનુસારેણ સર્વત્ર સકલં ફલમ.
પ્રવાહસ્થાન્પ્રવક્ષ્યામિ સ્વરૂપાંગક્રિયાયુતાન ૨૩
જીવાસ્તે હ્યાસુરાઃ સર્વે પ્રવૃત્તિં ચેતિ વર્ણિતાઃ
ને ચ દ્વિધા પ્રકીર્ત્યન્તે હ્યજ્ઞદુર્જ્ઞવિભેદતઃ ૨૪
દુર્જ્ઞાસ્તે ભગવત્પ્રોકતા હ્યજ્ઞાસ્તાનનુ યે પુનઃ
પ્રવાહેઽપિ સમાગત્ય પુષ્ટિસ્થસ્તૈર્ન યુજ્યતે. ૨૫
સોઽપિ તૈસ્તત્કુલે જાતઃ કર્મણા જાયતે યતઃ
ઇતિશ્રીમદ્વલ્લભાચાર્ય વિરચિત પુષ્ટિપ્રવાહમર્યાદાભેદ સમાપ્તમ્.

અથ શ્રીસિદ્ધાન્ત રહસ્ય ગ્રન્થ.

શ્રાવણસ્યામલે પક્ષે એકાદશ્યાં મહાનિશિ;
સાક્ષાદ્ભગવતા પ્રોકતં તદક્ષરશ ઉચ્યતે. ૧
બ્રહ્મસંબંધકરણાત્સર્વેષાં દેહ જીવયોઃ
સર્વદોષનિવૃત્તિર્હિ દોષાઃ પંચવિધાઃ સ્મૃતાઃ ૨
સહજા દેશકાલોત્થા લોકવેદનિરૂપિતાઃ
સંયોગજાઃ સ્પર્શજાશ્ચ ન મન્તવ્યાઃ કથંચન. ૩
અન્યથા સર્વ દોષાણાં ન નિવૃત્તિઃ કથંચન;
અસમર્પિતવસ્તુનાં તસ્માદ્વર્જનમાચરેત ૪
નિવેદિભીઃ સમર્પ્યૈવ સર્વં કુર્યાદિતિ સ્થિતિઃ
ન મતં દેવદેવસ્ય સામિભુકતં સમર્પણમ. ૫
તસ્માદાદૌ સર્વકાર્યે સર્વવસ્તુ સમર્પણમ;

દત્તાપહારવચનં તથા ચ સકલં હરેઃ
ન ગ્રાહ્યમિતિ વાક્યં હિ ભિન્ન માર્ગપરં મતમ્;
સેવકાનાં યથા લોકે વ્યવહારઃ પ્રસિદ્ધ્યતિ. ૭
તથા કાર્યં સમર્પ્યૈવ સર્વેષાં બ્રહ્મતા તતઃ
ગંગાત્વં સર્વદોષાણાં ગુણદોષાદિવર્ણના.
ગંગાત્વેન નિરૂપ્યા સ્યાત્તદ્વદત્રાપિ ચૈવ હિ. ૮
ઇતિશ્રીમદ્વલ્લભાચાર્ય વિરચિતં શ્રી સિદ્ધાન્તરહસ્યં સંપૂર્ણમ્.

અથ શ્રી નવરત્નસ્તોત્રમ્.

ચિંતા કાપિ ન કાર્યા નિવેદિતાત્મભિઃ કદાપીતિ;
ભગવાનપિ પુષ્ટિસ્થો ન કરિષ્યતિ લૌકિકીં ચ ગતિમ્. ૧
નિવેદનં તુ સ્મર્તવ્યં સર્વથા તાદૃશૈર્જનૈઃ
સર્વેશ્વરશ્ચ સર્વાત્મા નિજેચ્છાતઃ કરિષ્યતિ. ૨
સર્વેષાં પ્રભુસંબંધો ન પ્રત્યેકમિતિ સ્થિતિઃ
અતોઽન્યવિનિયોગેઽપિ ચિંતા કા સ્વસ્ય સોઽપિચેત્. ૩
અજ્ઞાનાદથવા જ્ઞાનાત્કૃતમાત્મનિવેદનમ્;
યૈઃ કૃષ્ણસાત્ કૃતપ્રાણૈસ્તેષાં કા પરિદેવના. ૪
તથા નિવેદને ચિંતા ત્યાજ્યા શ્રીપુરુષોત્તમે;
વિનિયોગેપિ સા ત્યાજ્યા સમર્થો હિ હરિઃ સ્વતઃ ૫
લોકે સ્વાસ્થ્યં તથા વેદે હરિસ્તુ ન કરિષ્યતિ;
પુષ્ટિમાર્ગસ્થિતો યસ્માત્ સાક્ષિણો ભવતાઽખિલાઃ ૬
સેવાકૃતિર્ગુરોરાજ્ઞાબાધનં વા હરીચ્છયા;

અતઃસેવાપરં ચિત્તં વિધાય સ્થીયતાંસુખમ્. ૭
ચિત્તોદ્વેગં વિધાયાપિ હરિર્યદ્યત્કરિષ્યતિ;
તથૈવ તસ્ય લીલેતિ મત્વા ચિંતાં દ્રુતં ત્યજેત્ ૮
તસ્માત્સર્વાત્મના નિત્યં શ્રીકૃષ્ણઃશરણંમમ;
વદદ્ભિરેવં સતતં સ્થેયમિત્યેવ મે મતિઃ ૯
ઇતિ શ્રીમદ્વલ્લભાચાર્ય વિરચિતં નવરત્નસ્તોત્રં સંપૂર્ણમ્.

અથ અંતઃકરણપ્રબોધ ગ્રન્થ.

અન્તઃકરણ મદ્વાક્યં સાવધાન તયા શૃણુ;
કૃષ્ણાત્ પરં નાસ્તિ દૈવં વસ્તુતો દોષવર્જિતમ્. ૧
ચાંડાલી ચેદ્ રાજપત્નિ જાતા, રાજ્ઞા ચ માનીતા,
કદાચિદપમાનેઽપિ મૂલતઃ કા ક્ષતિર્ભવેત્ ૨
સમર્પણાદહં પૂર્વમુત્તમઃ કિં સદા સ્થિતઃ
કા મમાધમતા ભાવ્યા પશ્ચાત્તાપો યતો ભવેત્. ૩
સત્યસંકલ્પનો વિષ્ણુર્નાન્યથા તુ કરિષ્યતિ;
આજ્ઞૈવ કાર્યા સતતં સ્વામિદ્રોહોઽન્યથા ભવેત્ ૪
સેવકસ્ય તુ ધર્મોયં સ્વામી સ્વસ્ય કરિષ્યતિ,
આજ્ઞા પૂર્વં તુ યા જાતા ગંગાસાગરસંગમે. ૫
યાપિ પશ્ચાન્મધુવને ન કૃતં તદ્ દ્વયં મયા,
દેહદેશપરિત્યાગસ્તૃતીયો લોકગોચરઃ ૬
પશ્ચાત્તાપઃ કથં તત્ર સેવકોઽહં ન ચાન્યથા;
લૌકિકપ્રભુવત્કૃષ્ણો ન દ્રષ્ટવ્યઃકથંચન. ૭

સર્વં સમર્પિતં ભકત્યા કૃતાર્થોઽસિ સુખી ભવ,
પ્રૌઢાપિ દુહિતા યદ્વત્સ્નેહાન્ન પ્રેષ્યતે વરે. ૮
તથા દેહે ન કર્તવ્યં વરસ્તુષ્યતિ નાન્યથા,
લોકવચ્ચેત્સ્થિતિર્મે સ્યાત્કિં સ્યાદિતિ વિચારય. ૯
અશક્યે હરિરેવાસ્તિ મોહં મા ગાઃ કથંચન
ઈતિ શ્રીકૃષ્ણદાસસ્ય વલ્લભસ્ય હિતં વચઃ ૧૦
ચિત્તં પ્રતિ યદાકર્ણ્ય ભકતો નિશ્ચિંતતાં વ્રજેત,
ઇતિ શ્રીમદ્વલ્લભાચાર્ય વિરચિતં "અન્તઃકરણપ્રબોધ"
ગ્રન્થ સમાપ્તમ્

અથ શ્રી વિવેકધૈર્યાશ્રય ગ્રન્થ.

વિવેકધૈર્યે સતતં રક્ષણીયે તથાશ્રયઃ
વિવેકસ્તુ હરિઃ સર્વં નિજેચ્છાતઃ કરિષ્યતિ. ૧
પ્રાર્થિતે વા તતઃકિં સ્યાત સ્વામ્યભિપ્રાય સંશયાત્,
સર્વત્ર તસ્ય સર્વં હિ સર્વસામર્થ્યમેવ ચ ૨
અભિમાનશ્ચ સંત્યાજ્યઃ સ્વામ્યધિનત્વ ભાવનાત,
વિશેષતશ્ચેદાજ્ઞા સ્યાદ્ અન્તઃકરણગોચરઃ ૩
તદા વિશેષગત્યાદિ ભાવ્યં ભિન્નં તુ દૈહિકાત્,
આપદ્ગત્યાદિકાર્યેષુ હઠસ્ત્યાજ્યશ્ચ સર્વથા. ૪
અનાગ્રહશ્ચ સર્વત્ર ધર્માધર્માગ્રદર્શનમ્,
વિવેકોઽયં સમાખ્યાતો ધૈર્યં તુ વિનિરૂપ્યતે. ૫
ત્રિદુઃખસહનં ધૈર્યમામૃતેઃ સર્વતઃ સદા,
તક્રવત્ દેહવત્ ભાવ્યં જડવત્ ગોપભાર્યવત્. ૬

પ્રતિકારો યદચ્છાતઃસિદ્ધશ્ચેન્નાગ્રહી ભવેત્
ભાર્યાદીનાં તથાઽન્યેષામસતશ્ચાક્રમં સહેત્. ૭
સ્વયમિન્દ્રિય કાર્યાણિ કાયવાઙ્ મનસા ત્યજેત્,
અશૂરેણાપિ કર્તવ્યં સ્વસ્યાસામર્થ્ય ભાવનાત્ ૮
અશક્યે હરિરેવાસ્તિ સર્વમાશ્રયતો ભવેત્,
એતત્સહન મત્રોકતમાશ્રયો તો નિરૂપ્યતે ૯
ઐહિકે પારલૌકે ચ સર્વથા શરણં હરિઃ
દુઃખહાનૌ તથા પાપે ભયે કામાદ્યપૂરણે. ૧૦
ભકતદ્રોહે ભકત્યભાવે ભકતેશ્ચાતિક્રમે કૃતે,
અશકયે વા સુશકયે વા સર્વથા શરણંહરિઃ ૧૧
અહંકારકૃતે ચૈવ પોષ્યપોષણ રક્ષણે,
પોષ્યાતિક્રમણે ચૈવ તથાન્તેવાસ્યતિક્રમે. ૧૨
અલૌકિકમનઃ સિદ્ધૌ સર્વાર્થે શરણં હરિઃ
એવં ચિત્તે સદા ભાવ્યં વાચા ચ પરિકીર્તયેત્ ૧૩
અન્યસ્ય ભજનં તત્ર સ્વતો ગમનમેવ ચ,
પ્રાર્થનાકાર્યમાત્રેઽપિ તતોઽન્યત્ર વિવર્જયેત્ ૧૪
અવિશ્વાસો ન કર્તવ્યઃ સર્વથા બાધકસ્તુ સઃ
બ્રહ્માસ્ત્ર ચાતકૌ ભાવ્યૌ પ્રાપ્ત સેવેત નિર્મમઃ ૧૫
યથાકથંચિત્કર્યાણિ કુર્યાદુચ્ચાવચાન્યપિ,
કિં વા પ્રોકતેન બહુના શરણં ભાવયેદ્ધરિમ્. ૧૬
એવમાશ્રયણં પ્રોક્તં સર્વેષાં સર્વદાહિતમ,
કલૌ ભકત્યાદિમાર્ગો હિ દુઃસાધ્યા ઇતિમે મતિઃ ૧૭

॥ ઇતિ શ્રીમદ્વલ્લભાચાર્ય વિરચિત "વિવેક ધૈર્યાશ્રય" ગ્રન્થ સમાપ્તમ ॥

અથ શ્રી કૃષ્ણાશ્રયઃ

સર્વમાર્ગેષુ નષ્ટેષુ કલૌ ચ ખલધર્મિણિ;
પાખંડપ્રચુરે લોકે કૃષ્ણ એવ ગતિર્મમ. ૧
મ્લેચ્છાક્રાંતેષુ દેશેષુ પાપૈકનિલયેષુ ચ
સત્પીડાવ્યગ્રલોકેષુ કૃષ્ણ એવ ગતિર્મમ. ૨
ગંગાદિતીર્થ વર્યેષુ દુષ્ટૈરેવાવૃતેષ્વિહ;
તિરોહિતાધિદૈવેષુ કૃષ્ણ એવ ગતિર્મમ. ૩
અહંકારવિમૂઢેષુ સત્સુ પાપાનુવર્તિષુ,
લાભપૂજાર્થયત્નેષુ કૃષ્ણ એવ ગતિર્મમ. ૪
અપરિજ્ઞાનનષ્ટેષુ મંત્રેષ્વવ્રતયોગિષુ;
તિરોહિતાર્થદેવેષુ કૃષ્ણ એવ ગતિર્મમ. ૫
નાનાવાદવિનષ્ટેષુ સર્વકર્મવ્રતાદિષુ
પાખંડૈકપ્રયત્નેષુ કૃષ્ણ એવ ગતિર્મમ. ૬
અજામિલાદિદોષાણાં નાશકો ઽનુભવે સ્થિતઃ
જ્ઞાપિતાખિલમાહાત્મ્યઃ કૃષ્ણ એવ ગતિર્મમ. ૭
પ્રાકૃતાઃ સકલા દેવા ગણિતાનંદકં બૃહત્ઃ
પૂર્ણાનંદો હરિસ્તસ્માત્કૃષ્ણ એવ ગતિર્મમ. ૮
વિવેકધૈર્યભક્ત્યાદિરહિતસ્ય વિશેષતઃ
પાપાસક્તસ્ય દીનસ્ય કૃષ્ણ એવ ગતિર્મમ
સર્વ સામર્થ્યસહિતઃ સર્વત્રૈવાખિલાર્થકૃત્; ૯
શરણસ્થસમુદ્ધારં કૃષ્ણં વિજ્ઞાપયામ્યહમ. ૧૦
કૃષ્ણાશ્રયમિદં સ્તોત્રં યઃ પઠેત્કૃષ્ણસન્નિધૌ;

તસ્યાશ્રયો ભવેત્કૃષ્ણ ઇતિ શ્રીવલ્લભોઽબ્રવીત્. ૧૧

॥ ઇતિ શ્રીમદ્વલ્લભાચાર્ય વિરચિતં શ્રીકૃષ્ણાશ્રય સ્તોત્રં સંપૂર્ણ ॥

અથ ચતુઃશ્લોકી.

સર્વદા સર્વભાવેન ભજનીયો વ્રજાધિપઃ
સ્વસ્યાયમેવ ધર્મો હિ નાન્યઃ ક્વાપિ કદાચન ॥ ૧ ॥
એવં સદા સ્મ કર્તવ્યં સ્વયમેવ કરિષ્યતિ
પ્રભુઃ સર્વસમર્થો હિ તતો નિશ્ચિન્તતાં વ્રજેત્. ॥ ૨ ॥
યદિ શ્રીગોકુલાધીશો ધૃતઃ સર્વાત્મના હૃદિ
તતઃ કિમપરં બ્રુહિ લૌકિકૈર્વૈદિકૈરપિ, ॥ ૩ ॥
અતઃસર્વાત્મના શશ્વદ્ગોકુલેશ્વર પાદયોઃ
સ્મરણં ભજનં ચાપિ ન ત્યાજ્યમિતિ મે મતિઃ ॥ ૪ ॥

॥ ઇતિશ્રીમદ્વલ્લભાચાર્ય વિરચિતા ચતુઃશ્લોકી સંપૂર્ણમ્ ॥

અથ ભક્તિવર્દ્ધિની ગ્રન્થ.

યથા ભક્તિઃ પ્રવૃદ્ધા સ્યાત્ તથો પાયો નિરૂપ્યતે
બીજ ભાવે દૃઢે તુસ્યા ત્યાગાચ્છ્રવણ કીર્તનાત્. ૧
બીજદાર્ઢ્યપ્રકારસ્તુ ગૃહે સ્થિત્વા સ્વધર્મતઃ
અવ્યાવૃત્તોભજેત્કૃષ્ણં પૂજયા શ્રવણાદિભિઃ ૨
વ્યાવૃત્તોપિ હરૌ ચિત્તં શ્રવણાદૌઃ યતેત્સદા,
તતઃ પ્રેમ તથા સક્તિર્વ્યસનં ચ યદા ભવેત્. ૩
બીજં તદુચ્યતે શાસ્ત્રે દૃઢં યન્નાપિ નશ્યતિ,
સ્નેહાદ્રાગવિનાશઃ સ્યાદાસક્ત્યા સ્યાદ્ ગૃહારૂચિઃ ૪

ગૃહસ્થાનાં બાધકત્વમનાત્મત્વં ચ ભાસતે,
યદા સ્યાદ્ વ્યસનં કૃષ્ણે કૃતાર્થઃ સ્યાત્તદૈવ હિ, ૫
તાદૃશસ્યાપિ સતતં ગૃહસ્થાનં વિનાશકમ્,
ત્યાગં કૃત્વા યતેદ્યસ્તુ તદર્થાર્થૈકમાનસઃ ૬
લભતે સુદૃઢાં ભક્તિં સર્વતો ઽપ્યધિકાં પરામ્,
ત્યાગે બાધકભૂયસ્ત્વં દુઃસંસર્ગાત્તથાન્નતઃ ૭
અતઃસ્થેયં હરિસ્થાને તદીયૈઃસહ તત્પરૈઃ
અદૂરે વિપ્રકર્ષે વા યથા ચિત્તં ન દુષ્યતિ, ૮
સેવાયાં વા કથાયાં વા યસ્યાસકિતર્દૃઢા ભવેત્,
યાવજ્જીવં તસ્ય નાશો ન ક્વાપીતિમતિર્મમ. ૯
બાધસંભાવનાયાન્તુ નૈકાન્તે વાસ ઇષ્યતે;
હરિસ્તુ સર્વતો રક્ષાં કરિષ્યતિ ન સંશય; ૧૦
ઇત્યેવં ભગવચ્છાસ્ત્રં ગુઢતત્ત્વં નિરૂપિતમ્;
ય એતત્સમધીયીત તસ્યાપિ સ્યાદ્દૃઢા રતિઃ ૧૧
ઇતિ શ્રીમદ્વલ્લભાચાર્ય વિરચિત ભક્તિવર્દ્ધિની ગ્રન્થ સમાપ્તમ્.

અથ જલભેદ ગ્રન્થ.

નમસ્કૃત્ય હરિં વક્ષ્યે તદ્ગુણાનાં વિભેદકાન્,
ભાવાન્ વિંશતિધા, ભિન્નાન્ સર્વ સંદેહ વારકાન્; ૧
ગુણભેદાસ્તુ તાવંતો યાવંતો હિ જલે મતાઃ
ગાયકાઃ કૂપસંકાશા ગંધર્વા ઇતિ વિશ્રુતાઃ ૨
કૂપભેદાસ્તુ યાવંતસ્તાવંતસ્તેઽપિ સંમતાઃ

કુલ્યાઃ પૌરાણિકાઃ પ્રોકતાઃ પારંપર્યયુતા ભુવિ. ૩
ક્ષેત્રપ્રવિષ્ટાસ્તે ચાપિ સંસારોત્પત્તિહેતવઃ
વેશ્યાદિસહિતા મત્તા ગાયકા ગર્તસંજ્ઞિતાઃ ૪
જલાર્થમેવ ગર્તાસ્તુ નીચા ગાનોપજીવિનઃ
હ્રદાસ્તુ પંડિતાઃ પ્રોકતા ભગવચ્છાસ્ત્રતત્પરાઃ ૫
સંદેહવારકાસ્તત્ર સૂદા ગંભીરમાનસાઃ
સરઃ કમલસંપૂર્ણાઃ પ્રેમ યુકતાસ્તથા બુધાઃ ૬
અલ્પશ્રુતાઃ પ્રેમયુક્તા વેશંતાઃ પરિકીર્તિતા
કર્મશુદ્ધાઃ પલ્વલાનિ તથાલ્પશ્રુતિભકતયઃ ૭
યોગધ્યાનાદિસંયુકતા ગુણા વર્ષ્યાઃ પ્રકીર્તિતાઃ
અલૌકિકેન જ્ઞાનેન યે તુ પ્રોકતા હરેર્ગુણાઃ
કાદાચિત્કાઃ શબ્દગમ્યા. પતત્ શબ્દાઃ પ્રકીર્તિતાઃ
દેવાદ્યુપાસનોદ્ભુતાઃ પૃષ્વા ભૂમેરિવોદ્ગતાઃ
સાધનાદિપ્રકારેણ નવધા ભકિતમાર્ગતઃ ૧૦
પ્રેમપૂર્ત્યા સ્ફુરદ્ધર્માઃ સ્યંદમાનાઃ પ્રકીર્તિતાઃ
યાદશાસ્તાદશાઃ પ્રોક્તા વૃદ્ધિક્ષય વિવર્જીતાઃ ૧૧
સ્થાવરાસ્તે સમાખ્યાતા મર્યાદૈકપ્રતિષ્ઠિતાઃ
અનેકજન્મસંસિદ્ધા જન્મપ્રભૃતિ સર્વદા. ૧૨
સંગાદિગુણદોષાભ્યાં વૃધ્ધિક્ષયયુતા ભુવિઃ
નિરંતરોદ્ગમયુતા નદ્યસ્તે પરિકીર્તિતાઃ ૧૩
એતાદશાઃ સ્વતંત્રાશ્ચેત્સિંધવઃ પરિકીર્તિતાઃ
પૂર્ણા ભગવદીયા યે શેષવ્યાસાગ્નિમારૂતાઃ ૧૪

જડનારદ મૈત્રાદ્યાસ્તે સમુદ્રાઃ પ્રકીર્તિતાઃ
લોકવેદગુણૈર્મિશ્રભાવનૈક હરેર્ગુણાન્, ૧૫
વર્ણયન્તિ સમુદ્રાસ્તે ક્ષારાદ્યાઃ ષટ પ્રકીર્તિતાઃ
ગુણાતીતતયા શુદ્ધાન્ સચ્ચિદાનન્દ રૂપણઃ ૧૬
સર્વાનેવ ગુણાન્ વિષ્ણોર્વર્ણયન્તિ વિચક્ષણાઃ
તેઽમૃતોદાઃ સમાખ્યાતાસ્તદ્વાકપાનં સદુર્લભમ્. ૧૭
તાદ્દશાનાં કવચિદ્વાકયં દૂતાનામિવ વર્ણિતમ્;
અજામિલા કર્ણનવત્ બિંદુપાનં પ્રકીર્તિતમ્. ૧૮
રાગાજ્ઞાનાદિ ભાવાનાં સર્વથા નાશન યદા;
તદા લેહનમિત્યુકતં સ્વાનન્દોદ્ગમકારણમ ૧૯
ઉદ્ધૃતોદકવત્સર્વે પતિતોદકવત્તથા;
ઉક્તાતિરિક્તવાકયાનિ ફલં ચાપિ તથા તતઃ ૨૦
ઇતિ જીવેન્દ્રિયગતા નાનાભાવં ગતાભુવિ;
રૂપતઃ ફલતશ્ચૈવ ગુણા વિષ્ણોર્નિરૂપિતાઃ ૨૧
॥ ઇતિ શ્રીમદ્વલ્લભાચાર્ય વિરચિત જલભેદગ્રંથ સમાપ્તમ. ॥

॥ અથ પંચપદ્યાનિ ॥

શ્રીકૃષ્ણરસવિક્ષિપ્તમાનસા રતિવર્જિતાઃ
અનિર્વૃતા લોકવેદે તે મુખ્યાઃ શ્રવણોત્સુકાઃ ૧
વિકિલન્નમનસો યે તુ ભગવત્સ્મૃતિ વિહ્વલાઃ
અર્થૈકનિષ્ઠાસ્તે ચાપિ મધ્યમાઃ શ્રવણોત્સુકાઃ ૨
નિઃસદિગ્ધં કૃષ્ણતત્ત્વં સર્વભાવેન યે વિદુઃ

તે દ્વાવેશાત્તુ વિકલા નિરોધાદ્વા ન ચાન્યથા ૩
પૂર્ણભાવેન પૂર્ણાર્થાઃ કદાચિન્ન તુ સર્વદાઃ
અન્યાસક્તાસ્તુ યે કેચિદધમાઃ પરિકીર્તિતાઃ ૪
અનન્યમનસો મર્ત્યા ઉત્તમાઃ શ્રવણાદિષુ
દેશકાલ દ્રવ્ય કર્તૃ મંત્રકર્મ પ્રકારત· ૫
॥ ઇતિ શ્રીમદ્વલ્લભાચાર્ય વિરચિતં પંચપદ્યાનિ સમાપ્તમ્ ॥

અથ શ્રી સંન્યાસનિર્ણય ગ્રંથ.

પશ્ચાત્તાપનિવૃત્ત્યર્થં પરિત્યાગો વિચાર્યતે,
સ માર્ગદ્વિતીયે પ્રોક્તો ભક્તૌ જ્ઞાને વિશેષત: ૧
કર્મમાર્ગે ન કર્તવ્યઃ સુતરાં કલિકાલતઃ
અત આદૌ ભક્તિમાર્ગે કર્તવ્યત્વાદ્વિચારણા, ૨
શ્રવણાદિ પ્રવૃત્ત્યર્થં કર્તવ્ય ત્વેન નેષ્યતે;
સહાયસંગસાધ્યત્વાત્ સાધનાનાં ચ રક્ષણાત્. ૩
અભિમાનાન્નિ યોગાચ્ચ તદ્ધર્મૈશ્ચ વિરોધત:
ગૃહાદેર્બાધકત્વેન સાધનાર્થં તથા યદિ. ૪
અગ્રેઽપિ તાદૃશૈરેવ સંગો ભવતિ નાન્યથા;
સ્વયં ચ વિષયાક્રાંતપાખંડી સ્યાત્તુ કાલતઃ ૫
વિષયાક્રાંતદેહાનાં નાવેશઃ સર્વદા હરેઃ
અતોઽત્ર સાધને ભક્તૌ નૈવ ત્યાગઃ સુખાવહઃ ૬
વિરહાનુભવાર્થં તુ પરિત્યાગઃ પ્રશસ્યતે

સ્વીયગંધ નિવૃત્યર્થં વેષ: સોઽત્ર ન ચાન્યથા. ૭
કૌંડિન્યો ગોપિકાઃ પ્રોકતા ગુરવઃ સાધનં ચ તત્;
ભાવો ભાવનયા સિદ્ધઃ સાધનં નાન્યદિષ્યતે. ૮
વિકલત્વં તથાઽસ્વાસ્થ્યં પ્રકૃતિઃ પ્રાકૃતં ન હિ,
જ્ઞાને ગુણાશ્ચ તસ્યૈવં વર્તમાનસ્ય બાધકાઃ ૯
સત્યલોકે સ્થિતિર્જ્ઞાનાત્ સંન્યાસેન વિશેષિતાત્;
ભાવના સાધનં યત્ર ફલં ચાપિ તથા ભવેત્. ૧૦
તાદૃશાઃ સત્યલોકાદૌ તિષ્ટત્યેવ ન સંશયઃ
બહિશ્ચેત્પ્રકટઃ સ્વાત્મા વન્હિવત્પ્રવિશેદ્યદિ,
તદૈવ સકલો બન્ધો નાશમેતિ ન ચાન્યથા;
ગુણાસ્તુ સંગરાહિત્યા જજીવનાર્થં ભવન્તિ હિ, ૧૨
ભગવાન્ફલરૂપત્વન્નાત્ર બાધક ઈષ્યતે;
સ્વાસ્થ્યવાક્યં ન કર્તવ્યં દયાલુર્ન વિરૂધ્યતે, ૧૩
દુર્લભોઽયં પરિત્યાગઃપ્રેમ્ણા સિદ્ધયતિ નાન્યથા,
જ્ઞાનમાર્ગે તુ સન્યાસો દ્વિવિધોઽપિ વિચારિતઃ ૧૪
જ્ઞાનાર્થમુત્તરાંગં ચ સિદ્ધિર્જન્મશતૈઃ પરમ્;
જ્ઞાનં ચ સાધના પેક્ષં યજ્ઞાદિ શ્રવણાન્મતમ્, ૧૫
અંતઃકલૌ સ સંન્યાસ; પાશ્ચત્તાપાય નાન્યથા;
પાખંડિત્વં ભવેચ્ચાપિ તસ્માજજ્ઞાને ન સન્યસેત્ ૧૬
સુતરાં કલિદોષાણાં પ્રબલત્વાદિતિ સ્થિતમ્,
ભક્તિ માર્ગેઽપિ ચેદ્દોષસ્તદા કિં કાર્યમુચ્યતે.
અત્રારંભે ન નાશઃ સ્યાત્દૃષ્ટાંતસ્યાપ્યભાવતઃ

સ્વાસ્થ્ય હેતોઃ પરિત્યાગાદ્બાધઃ કેનાસ્ય સંભવેત્. ૧૮
હરિરત્ર ન શક્નોતિ કર્તું બાધાં કુતોપરે;
અન્યથા માતરો બાલાન્નસ્તન્યૈઃ પુપુષુઃ કવચિત્. ૧૯
જ્ઞાનિનામપિ વાકયેન ન ભક્તં મોહયિષ્યતિ;
આત્મપ્રદઃ પ્રિયશ્ચાપિ કિમર્થં મોહયિષ્યતિ. ૨૦
તસ્માદુક્ત પ્રકારેણ પરિત્યાગો વિધીયતામ્;
અન્યથા ભ્રશ્યતે સ્વાર્થાદિતિ મે નિશ્ચિતા મતિઃ ૨૧
ઇતિ કૃષ્ણ પ્રસાદેન વલ્લભેન વિનિશ્ચિતમ;
સંન્યાસવરણં ભક્તાવન્યથા પતિતો ભવેત્. ૨૨
ઇતિ શ્રીમદ્વલ્લભાચાર્ય વિરચિતં સંન્યાસનિર્ણય સમાપ્તમ્.

અથ નિરોધલક્ષણ ગ્રન્થ.

યચ્ચ દુઃખં યશોદાયા નન્દાદીનાં ચ ગોકુલે;
ગોપિકાના તુ યદ્દુઃખં તદ્દુઃખં સ્યાન્મમ કવચિત, ૧
ગોકુલે ગોપિકાનાં ચ સર્વેષાં વ્રજવાસિનામ્;
યત્સુખં સમભૂત્તન્મે ભગવાન્ કિં વિધાસ્યતિ. ૨
ઉદ્ધવાગમને જાત ઉત્સવઃ સુમહાન્યથા;
વૃન્દાવને ગોકુલે વા તથા મે મનસિ કવચિત. ૩
મહતાં કૃપયા યાવત ભગવાન્ દયયિષ્યતિ;
તાવદાનન્દ સન્દોહઃ કિર્ત્યમાનઃ સુખાય હિ. ૪
મહતાં કૃપયા યદ્વત કીર્તનં સુખદં સદા;
ન તથા લૌકિકાનાં તુ સ્નિગ્ધ ભોજન રૂક્ષવત્. ૫

ગુણગાને સુખવાપ્તિર્ગોવિન્દસ્ય પ્રજાયતે;
યથા તથા શુકાદિનાં નૈવાત્માન કુતોન્યતઃ ६
કિલશ્યમાનાન્ જનાન્ દૃષ્ટવા કૃપાયુકતો યદા ભવેત;
તદા સર્વ સદાનંદહૃદિસ્થ નિર્ગતં બહિઃ ७
સર્વાનંદમયસ્યાપિ કૃપાનંદઃ સુદુર્લભઃ
હૃદ્ગતઃ સ્વગુણાન્ શ્રુત્વા પૂર્ણઃ પ્લાવયતે જનાન્. ८
તસ્માત સર્વં પરિત્યજ્ય નિરૂદ્ધૈઃ સર્વદા ગુણાઃ
સદાનન્દ પરૈર્ગેયાઃ સચ્ચિદાનન્દતા તતઃ ९
અહં નિરૂદ્ધો રોધેન નિરોધપદવીં ગતઃ
નિરૂદ્ધાનાં તુ રોધાય નિરોધં વર્ણયામિ તે. १०
હરિણા યે વિનિર્મુકતાસ્તે મગ્ના ભવસાગરે;
યે નિરૂદ્ધાસ્ત એવાત્ર મોદમાયાંત્વહર્નિશમ. ११
સંસારાવેશ દુષ્ટાનામ ઇંદ્રિયાણા હિતાય વૈ;
કૃષ્ણસ્ય સર્વં વસ્તુનિ ભૂમ્ન ઇશસ્ય યોજયેત્. १२
ગુણેષ્વાવિષ્ટચિત્તાનાં સર્વદા મરંવરિણુઃ
સંસારવિરહકલેશૌ ન સ્યાતાં હરિવત્સુખમ્. १३
તદા ભવેદ્દયાલુત્વમ્ અન્યથા ક્રૂરતા મતાઃ
બાધશંકાપિ નાસ્ત્યત્ર તદ્ધ્યાસોપિ સિદ્ધયતિ. १४
ભગવદ્ધર્મં સામર્થ્યોદ્વિરાગો વિષયે સ્થિરઃ
ગુણૈર્હરેઃ સુખસ્પર્શાન્ન દુઃખં ભાતિ કર્હિંચિત્ १५
એવં જ્ઞાત્વા જ્ઞાનમાર્ગાદુત્કર્ષો ગુણવર્ણને;
અમત્સરૈરલુબ્ધૈશ્ચ વર્ણનીયાઃ સદા ગુણાઃ १६

હરિમૂર્તિઃ સદા ધ્યેયા સંકલ્પાદપિ તત્ર હિ;
શ્રવણં કીર્તનં સ્પષ્ટં પુત્રે કૃષ્ણ પ્રિયે રતિઃ
'પાયોર્મલાંશત્યાગેન શેષભાગં તનૌ નયેત્ ૧૮
યસ્ય વા ભગવત્ કાર્યં સદા સ્પષ્ટં ન દૃશ્યતે;
તદા વિનિગ્રહસ્તસ્ય કર્તવ્ય ઇતિ નિશ્ચયઃ ૧૯
નાતઃ પરતરો મંત્રો નાતઃ પરતરઃ સ્તવઃ
નાતઃ પરતરા વિદ્યા તીર્થં નાતઃ પરાત્પરમ્ ૨૦
ઇતિ શ્રીમદ્વલ્લભાચાર્ય વિરચિતં નિરોધલક્ષણ ગ્રન્થ સમાપ્તમ્.

અથ સેવાફલ ગ્રન્થ.

યાદૃશી સેવના પ્રોક્તા તત્સિદ્ધૌ ફલમુચ્યતે;
અલૌકિકસ્ય દાને હિ ચાદ્યઃ સિદ્ધયેન્મનોરથઃ ૧
ફલં વા હ્યધિકારો વા ન કાલોત્ર નિયામકઃ
ઉદ્વેગઃ પ્રતિબન્ધો વા ભોગો વા સ્યાત્તુ બાધકઃ ૨
અકર્તવ્યં ભગવતઃ સર્વથા ચેદ્ગતિર્ન હિ;
યથા વા તત્ત્વનિર્ધારો વિવેકઃ સાધનં મતમ્. ૩
બાધકાનાં પરિત્યાગો ભોગેપ્યેકં તથા પરમ;
નિષ્પ્રત્યુહં મહાન્ભોગઃ પ્રથમે વિશતે સદા. ૪
સવિઘ્નોલ્પો ઘાતકઃ સ્યાત્ બલાદેતૌ સદા મતૌ;
દ્વિતીયે સર્વથા ચિન્તા ત્યાજ્યા સંસાર નિશ્ચયાત્. ૫
નન્વાદ્યે દાતૃતા નાસ્તિ તૃતીયે બાધકં ગૃહમ્.
અવશ્યેયં સદા ભાવ્યાસર્વમન્યન્મનો ભ્રમઃ ૬

તદીયૈરપિ તત્કાર્યં પુષ્ટૌ નૈવ વિલમ્બયેત;
ગુણક્ષોભેઽપિ દ્રષ્ટવ્યમેતદેવેતિ મે મતિ ૭
કુસૃષ્ટિરત્ર વા કાચિદુત્પદ્યેત સ વૈ ભ્રમ

ઇતિ શ્રીમદ્વલ્લભાચાર્ય વિરચિત સેવાફલ સમાપ્તમ.

શ્રીગોપીગીત પ્રારંભ.

લલિતવૃત્તમ.

જયતિ તેઽધિકં, જન્મના વ્રજઃ શ્રયત ઇન્દિરા શશ્વદત્ર હિ.
દયિત ! દૃશ્યતાં દિક્ષુ તાવકાસ્ત્વયિ ધૃતાસવસ્ત્વાં વિચિન્વતે. ૧
શરદુદાશયે સાધુજાતસત્સરસિજોદરશ્રીમુષા દૃશા,
સુરતનાથ ! તે શુલ્કદાસિકા વરદ નિઘ્નતો નેહ કિં વધઃ ? ૨
વિષજલાપ્યયાદ્વ્યાલરાક્ષસાદ્વર્ષમારુતાદ્વૈદ્યુતાનલાત ;
વૃષમયાત્મજાદ્વિશ્વતોભયાદૃષભ ! તે વયં રક્ષિતા મુહુઃ ૩
ન ખલુ ગોપિકાનન્દનો ભવાનખિલદેહિનામન્તરાત્મદૃક્,
વિખનસાર્થિતો વિશ્વગુપ્તયે સખ ! ઉદેયિવાન્સાત્વતાં કુલે. ૪
વિરચિતાભયં વૃષ્ણિધુર્ય ! તે ચરણમીયુષાં સંસૃતેર્ભયાત્ ;
કરસરોરુહં કાન્ત ! કામદં શિરસિ ધેહિ નઃ શ્રીકરગ્રહમ. ૫
વ્રજજનાર્તિહન્વીર યોષિતાં નિજજનસ્મયધ્વંસનસ્મિત !
ભજ સખે ! ભવત્કિંકરીઃ સ્મ નો જલરુહાનનં ચારુ દર્શય ૬

પ્રણુતદેહિનાં પાપકર્શનં તૃણુચરાનુગં શ્રીનિકેતનમ્;
ફણિફણાર્પિતં તે પદામ્બુજં કૃણુ કુચેષુ નઃ કૃન્ધિ હૃચ્છયમ્. ૭
મધુરયા ગિરા વલ્ગુવાકયયા બુધમનોજ્ઞયા પુષ્કરેક્ષણુ,
વિધિકરીરિમા વીર ! મુહ્યતીરધરસીધુનાઽઽપ્યાયયસ્વ નઃ ૮
તવ કથાઽમૃતં તપ્તજીવનં કવિભિરીડિતં કલ્મષાપહમ્;
શ્રવણુમંગલં શ્રીમદાતતં ભુવિ ગૃણુન્તિ તે ભૂરિદા જનાઃ ૯
પ્રહસિતં પ્રિય ! પ્રેમવીક્ષણું વિહરણું ચ તે ધ્યાનમંગલમ્,
રહસિ સંવિદો યા હૃદિસ્પૃશઃકુહક ! નો મનઃ ક્ષોભયન્તિ હિ ૧૦
ચલસિ યદ્વ્રજાચ્ચારયન્પશૂન્નલિનસુન્દરં નાથ ! તે પદમ્,
શિલતૃણાંકુરઃસીદતીતિ નઃ કલિલતાં મનઃ કાન્ત ! ગચ્છતિ. ૧૧
દિનપરિક્ષયે નીલકુન્તલૈવનરુહાનનં બિભ્રદાવૃતમ્;
ઘનરજસ્વલં દર્શયન્મુહુર્મનસિ નઃ સ્મરં વીર ! યચ્છસિ. ૧૨
પ્રણુતકામદં પદ્મજાર્ચિતં ધરણિમણ્ડનં ધ્યેયમાપદિ,
ચરણુપંકજં શંતમ ચ તે રમણુ ! નઃ સ્તનેષ્વર્પયાધિહન્ ૧૩
સુરતવર્ધનં શોકનાશનં સ્વરિતવેણુના સુષ્ઠુ ચુમ્બિતમ્,
ઇતરરાગવિસ્મારણું નૃણાં વિતર વીર ! નસ્તેઽધરામૃતમ્. ૧૪
અટતિ યદ્ભવાનન્હિ કાનનં ત્રુટિયુગાયતે ત્વામપશ્યતામ્,
કુટિલકુન્તલં શ્રીમુખં ચ તે જડ ઉદીક્ષતાં પક્ષ્મકૃદ્દૃશામ્ ૧૫
પતિસુતાન્વયભ્રાતૃબાન્ધવાનતિવિલંધ્ય તેઽન્ત્યચ્યુતાગતાઃ
ગતિવિદસ્તવોદ્ગીતમોહિતાઃ કિતવ યોષિત.કસ્ત્યજેન્નિશિ. ૧૬
રહસિ સંવિદં હૃચ્છયોદયં પ્રહસિતાનનં પ્રેમવીક્ષણુમ્.
બૃહદુરઃશ્રિયો વીક્ષ્યધામ ! તે મુહુરતિસ્પૃહા મુહ્યતે મનઃ ૧૭

વ્રજવનૌકસાં વ્યક્તિરંગ તે વૃજિનહન્ત્ર્યલં વિશ્વમંગલમ્;
ત્યજ મનાક્ચ નસ્ત્વસ્પૃહાત્મનાં સ્વજનહૃદ્રુજાં યન્નિષુદનમ્. ૧૮
યત્ત સુજાત ચરણામ્બુરૂહં સ્તનેષુ ભીતાઃશનૈઃપ્રિયદધીમહ કર્કશેષુ;
તેનાટવીમટસિ તવ્યથતે ન કિંસ્વિત્કૂર્પાદિભિર્ભ્રમતિ
ધીર્ભવદાયુષાં નઃ ૧૯

શ્રી શુક ઉવાચ

ઇત ગોપ્યઃ પ્રગાયન્ત્યઃ પ્રલપન્ત્યશ્ચ ચિત્રધા,
રુરુદુઃ સુસ્વરં રાજન્કૃષ્ણદર્શનલાલસાઃ ૨૦
તાસામાવીરભૂચ્છૌરિઃ સ્મયમાનમુખામ્બુજં
પીતાંબરધરઃ સ્રગ્વી સાક્ષાન્મન્મથમન્મથઃ ૨૧
ઇતિ શ્રીમદ્ભાગવતે મહાપુરાણે દશમસ્કંધે ગોપીગીતે
કૃષ્ણસ્તુતિર્નામ એકત્રિંશોઽધ્યાયઃ ૩૧

શ્રીસર્વોત્તમજીનું ધોળ.

ભલે પ્રકટયા શ્રીવલ્લભદેવ, શ્રી પુરૂષોત્તમ ભુતલ ફરીજી.
નહિ પ્રાકૃત ધર્મનો લેશ; અપ્રાકૃત નિજવપુ ધરીજી. ૧
કરે નિગમ નિરૂપણ એમ, તે સાકારની સ્તુતિ કરીજી,
મહાકલિકાલાદિક દોષ; પંડિતની દૃષ્ટિ તિમિર ભરીજી. ૨
મહિમા નવ જાણે જેહ. તે કહીએ ખરા સુર અરિજી;
વહાલે દયા કરી સુખરૂપ, નિજલીલા પ્રકટ કરીજી. ૩
જેની વાણી અતિદુર્બોધ થાય સુબોધ જેણે કરીજી.
તેનાં અષ્ટોત્તર શતનામ, તે કહીએ મહા અઘ હરિજી. ૪

જેના રૂષિવર અગ્નિકુમાર, જગતી છંદ નામે ધરીજી;
શ્રી કૃષ્ણ કમલ મુખ દેવ, બીજ દૃષ્ટિ કરૂણા ભરીજી. ૫
જેની ભક્તિમાં અંતરાય; તે નાશને પ્રયોજન સહીજી;
આપે અધરામૃતની સિદ્ધિ, તે મધ્યે નિશ્ચય કરીજી. ૬

ઢાળ.

વહાલો આનંદ પરમાનંદ કહેવાય, શ્રીકૃષ્ણ કમલ મુખ કૃપાનિધિ થાય
વહાલો દૈવી ઉદ્ધારણ પ્રયત્ન ઉપાય, જેના સ્મરણમાત્રથી આર્તિ જાય.
શ્રી ભાગવત ગુઢાર્થ પ્રકટાય, સાકાર બ્રહ્મનો વાદ સ્થપાય. ૯
વેદપારંગ ચ્યાદ ભુવન કહેવાય, માયાવાદ નિરાકૃત સહુ મિલિ ગાય.
સર્વવાદિ નિરાસ કીધા તે લખાય, ભકિતમાર્ગ સરસ કમલ વિકસાય.
સ્ત્રી શુદ્રાદિકનેઉદ્ધારવા સમર્થ, જેના સાધનબલથી ન થાય અર્થ. ૧૨
અંગીકારમાત્રથી સર્વસ્વ કીયે, કીધાં શ્રીગોપીજન પ્રતિને પ્રિયે ૧૩
અંગીકાર કરે મર્યાદાનુસાર. મહાકરૂણાવંત સમર્થ અપાર. ૧૪
વહાલો અદેયદાન દેવાને ચતુર. મહાઉદાર ચરિત્ર કરે બહુ પૂર. ૧૫
લીલા દેખાડી પ્રાકૃતની જેહ, તે મિષે મોહ્યા સુર રિપુ તેહ, ૧૬
વૈશ્વાનર શ્રીવલ્લભ છે નામ, વહાલે સુંદર રૂપ સ્વજન હિત કામ. ૧૭
કૃષ્ણભક્તિ કરે જન શિક્ષાકાજ, આપે અખિલ ઇષ્ટ શ્રીવલ્લભરાજ. ૧૮
સર્વલક્ષણથી સંપન્ન વિવેક, શ્રીકૃષ્ણ જ્ઞાન દાતા ગુરૂ એક. ૧૯
પોતાના આનંદ થકી બહુ પુષ્ટ, એના કમલ પત્રસે નેત્ર સંતુષ્ટ. ૨૦
કૃપાદૃષ્ટિની વૃષ્ટિથી હરખ્યા મન, તે દાસદાસી પતિ પ્રિય છે અનન્ય
રોષદૃષ્ટિ કરે ભકિત શત્રુ પ્રજાલ, ભકત સેવંતા સુખ સેવા રસાલ. ૨૨
જીરે ભકિત વિનાનહિ સેવાસાધ્ય, તે કારણથી કહીએ દુરારાધ્ય. ૨૩
જેના ચરણસરોજ દુર્લભ દરશાય, તેના ઉગ્ર પ્રતાપ ત્રૈલોક કહેવાય.

વચનામૃત કરી પૂર્યો સેવકના અર્થ, શ્રીભાગવત અમૃત મથન સમર્થ
તેનો સાર કહીએ વ્રજસુંદરીનો ભાવ, તે પરિપૂર્ણ છે દેહ બરાવ. ૨૬
સાન્નિધ્યમાત્ર કરે કૃષ્ણપ્રેમ, ભક્તિ મુક્તિ દેવાનું એહુને નેમ. ૨૭
એક રાસલીલામાં તેનુંતાન, પ્રભુ કૃપા કરીને કરે કથાનું દાન. ૨૮
વહાલો વિરહના અનુભવને હેતે કાજ, સર્વ ત્યાગ જણાવ્યો શ્રીવલ્લભરાજ
ઉપદેશ કર્યો ભક્તિમાર્ગ આચાર, લોક માંહે કર્યો કર્મ માર્ગ પ્રચાર.
વેદ શાસ્ત્ર કહ્યાં યજ્ઞાદિક દાન, તેનું ફલ મર્યાદા ભક્તિ નિદાન.
પ્રભુ પૂર્ણાનંદ છે પૂરણ કામ, સરસ્વતીના પતિ દેવ ઈશ અભિરામ.
વહાલે સહસ્ત્ર કહ્યાં પુરુષોત્તમ નામ, નિજજનને આશ્રયનુ છે ધામ,
ભક્તિમાર્ગની રીતે કરવા ઉપદેશ બહુ ગ્રંથ કરીને ટાળ્યો સંશયના લેશ
જેને પામવા છેડયા પ્રાણથી પ્રિયે, એવા ભક્ત સમાજ બિરાજે શ્રીએ
આપ સાધન કરે નિજ દાસને કાજ, એવા સમર્થ શ્રીવલ્લભ મહારાજ
કરવા ભક્તિ પ્રચારક ભૂતલ માંહી, વશ કીધા પિતા થઈને ગ્રહી બાંહિ
સર્વે સામર્થ્ય ધર્યું પોતાન વંશ, ગર્વ દૂર કરી ટાળ્યો સંશયના અંશ
પ્રભુ પ્રતિવ્રતાના પતિ સાક્ષાત, કરે યહ લોક પરલોક દાન વિખ્યાત
જેના અંતઃકરણ છે ગુઢ અપાર, અંગીકૃતને જણાવ્યો મનનો વિચાર
ઉપાસનાદિક માર્ગ જે અન્ય, તેનો મોહ ટાળીને કીધા સેવક અનન્ય,
કર્યો નિશ્ચય જે ભકિત સર્વથી વિશેષ, કીધો શરણમાગ નો જુવો ઉપદેશ
શ્રીકૃષ્ણના મનની જાણે વાત; લીલાકુંજ બિહારી પરિપૂર્ણ ગાત,
કથારસ મગ્ન સદા છે ચિત્ત, વિસર્યું સૌ તે થકી બીજું વિત્ત.
પ્રિય છે ઘણું વ્રજને વ્રજનો વાસ; કરે પુષ્ટિલીલા એકાંત વિલાસ,
કરે ભકતેચ્છા પરિપૂર્ણ દાન, નહિ નિજ લીલાનું કોઈને જ્ઞાન.
અતિ મોહિત જેનું શીલ ઘણું, નહિ લોક વિષે આસક્તિ અણું,

નિજ ભક્ત વિષે આસક્તિ છે એક, પ્રભુ પાવન કીધા પતિત અનેક,
જે કરે પોતાના ગુણનું ગાન, તેના હૃદય કમલ રહેવાનુ સ્થાન.
નિજ યશરૂપી અમૃત લહરી; તેથી ભીંજવી સર્વ રસ વાસના હરિ,
પ્રભુ પોતે સર્વ થકી છે પર, ન કરે તુલ્યતા કોઇ અવર,
લીલારસ અમૃત તરંગ બહુ, ભીંજવ્યા છે ભક્તશરીર સહુ,
રુચિ આવે ગિરિગોવર્દ્ધન વાસ, તે લીલામાં છે અતિશય ઉલ્લાસ,
કરે યજ્ઞ ભોગ ને યજ્ઞ કર્મ, આપે અર્થ કામ ને મોક્ષ ધર્મ,
પ્રભુ સત્ય વચન છો ત્રિગુણાતીત, નીતિ ચતુરાઇ છે અતિ અગણિત
કરવા પોતાની કીર્તિ પ્રકાશ, કર્યું વ્યાસસૂત્રનું નૂતન ભાષ્ય,
અતિતુચ્છ તૂલ જે માયાવાદ, કરી ભસ્માગ્નિ સ્થાપ્યો બ્રહ્મવાદ,
અપ્રાકૃત ભૂષણની અતિકાંતિ, હસતાં મુખ શોભે છે બહુ ભાંતિ,
પ્રભુ તિન લોકના ભૂષણ સાર, પ્રગટયા ધરણીનું ભાગ્ય અપાર,
પ્રભુ સુંદરતા છે અતિ અનૂપ કેમ વર્ણન કરી શકું એ સ્વરૂપ,
સો માગે છે પોતાના જન, ચરણાર્વિંદની રજ જે ધન,
એ કહ્યાં એકસોને આઠે નામ, શ્રીવલ્લભ આનંદનું છે ધામ,

ચલણ

જે કોઇ શ્રદ્ધા કરી નિત્ય ગાયેરે. તેનું મન પહેલું સ્થિર થાયેરે,
અધરામૃતનો સિદ્ધિ પામેરે, તેમાં સંશયનું નહીં નામેરે
એ પામ્યા વિના મોક્ષ છે હીનરે. તેના ફળમાં મુક્તિ છે લીનરે,
તેથી સર્વોત્તમ જપ કરવોરે, શ્રી કૃષ્ણરસે મન ભરવોરે,
શ્રી વિઠ્ઠલ ઉચ્ચરિત એ નામરે. જે ગાયે પૂરે તેનાં કામરે,
તેનો જન્મ સફલ કરી લેખેરે, જેનાં વૃજભૂષણ સુખ દેખેરે,

ઇતિ શ્રીસર્વોત્તમજીનું ધોળ સમાપ્ત.

श्री नवरत्ननुं धोळ.

શ્રીમદ્‌વલ્લભ શ્રીમહાપ્રભુજીને નમું'જી શ્રી વિઠ્ઠલેશ પ્રભુ લાગું પાય;
શ્રીબાલકૃષ્ણજીને પ્રણમું'જી; શ્રીવ્રજભૂષણજી પરમકૃપાળ. શ્રીમદ્.૧
શ્રીવલ્લભદેવ મહાકરૂણા કરીજી, જેથી જીવનનું કારજ થાય.
સર્વે વૈષ્ણવની કૃતિ એહછેજી, સઘળી ચિંતા નિવૃત્ત થાય. શ્રી. ૨
દ્રઢ આશ્રય શ્રીમહાપ્રભુજીનો રાખીએજી, ચિંતા નવ ધરીએ લગાર;
સર્વે આત્મા શ્રીજીને સમર્પીએજી, એ છે ભકત તણા આધાર. શ્રી. ૩
પુષ્ટિમાર્ગમાં શ્રીજી રહે સદાજી, જીવ કીધા છે અંગીકાર;
લૌકિકની ગતિ ન આપે કદાજી, પ્રભુ નથી જોતા અધિકાર. શ્રી. ૪
નામનિવેદન કીધા થકીજી, પ્રભુ રાખે પોતાની પાસ;
વશ ન થાય એ પ્રભુ કો થકીજી, વશ થઈ રહ્યા વલ્લભી પાસ, શ્રી.૫
નિવેદનમંત્રનું સ્મરણ નિત્ય કરવું'જી, સર્વદા ભગવદી સાથ;
અવૈષ્ણવની સંગે ન ફરવું'જી. કૃપા થાય તાદૃશીય હાથ શ્રી. ૬
ફલનીચિંતા નવ રાખીએજી. પ્રભુ સર્વેશ્વર કહેવાય;
સર્વના આત્મા શ્રીજીસાક્ષી છેજી, દૂર ભકતથી કેમ રહેવાય ? શ્રી. ૭
પ્રભુને ગમે તે ખરૂં એમ જાણવું'જી, હરિનું બીરદ છે દીનદયાલ;
સ્ત્રીપુત્રાદિક પુષ્ટિમાં આણવાજી, યોગ્યતા ના વિચારે દયાળ. શ્રી. ૭
નિવેદન કરવું સર્વે સંગાથશુંજી, અન્યવિનિયોગની ચિંતા ન આણુ;
અજ્ઞાની હોય હોય કિંવા જ્ઞાનશું'જી; સમજું છું અધિક એવું ન જાણુ શ્રી.૯
જેણે આત્મનિવેદન કીધું છેજી, તેના ઉદ્ધારમાં સંદેહ ન આણ;
પ્રાણસંગાથે શ્રીમહાપ્રભુજીને દીધું છેજી, તેથી સંશય મનમાં ન આણુ.
સમર્પણમંત્ર મહાસમર્થ છેજી; ના જાણશો ઓછી વાત;
એ કોઈ અંશ કલા નથી પૂર્ણ છેજી, શ્રીજી શ્રીપુરૂષોત્તમ સાક્ષાત ૧૧

પ્રભુ પોતે સર્વથી પર છેજી, વળી મહાસમર્થ છે એ નાથ;
ભક્તના દુઃખ હરતા સુખકારી છેજી, ચિંતા નવ કીજીએ માથે નાથ.
લૌકિક વૈદિક જે કર્મ છેજી, તે હરિ સિદ્ધ થવા દે નહિ;
તો એ સેવા સમર્પણ ધર્મ છેજી, તેથી મન દૂર કીજે નહિ શ્રી. ૧૩
પુષ્ટિમાર્ગમાં શ્રીજી રહે સદાજી, વલી જીવનું કીધું શું હોય.
પ્રભુ કરે તે સુખ માની રહીએજી, સાક્ષી થઈ રહે સુખ હોય શ્રી. ૧૪
દીનતાભાવ મનમાં રાખીએજી. બીજા સાધનનું નથી કામ.
સર્વદા સેવા કરી શ્રીજી સાધવાજી, ગુરૂની આજ્ઞા થકી એકામ. શ્રી ૧૫
ગુરૂની આજ્ઞા ઉલ્લંઘન નવ કીજીએજી, શ્રીજીની ઈચ્છા એ થાય તે થાય
આપણું મન ગુરૂને દીજીએજી, પ્રભુથી અધિક રાખીએ ભાવ. ૧૬
સેવા કરો નિત્ય ચિત્ત પ્રીતશુંજી, તો સુખી થાશો આ જુગમાંહે;
પરીક્ષા અર્થે શ્રીજી કહ્યા નવ સુણેજી; ન ઉદ્વેગ ધરો મન માંહે. ૧૭
તોયે ધીરજ રાખી સેવા કરવીજી, પ્રભુ સુખકર્ત્તા છે સત્ય;
એમની લીલા જોઈ ચિંતા દૂર કરવીજી, વૈષ્ણવને એરે જુગત્ય. ૧૮
એકાદશ ઈંદ્રિય પ્રભુને સન્મુખજી, સેવામાં દિવસ ને રાત,
એકે ઈંદ્રિય વિમુખ નવ કીજીએજી, સર્વાત્મા ભક્તિ કરો અહોરાત,
શ્રીકૃષ્ણઃ શરણં મમ સદા જપોજી, ન વિસારશો પળ એક માત્ર;
એ જુગતેથી ચિંતા દૂર કરોજી, થાશો શ્રીજીનાકૃપાપાત્ર. શ્રી. ૨૦
શ્રીમહાપ્રભુજી કહે અમારી એ મતિજી, વળી એજ છે નિર્ધાર;
સર્વે વૈષ્ણવ રાખજો ચિત્ત ધરીજી, શ્રીવલ્લભજી પ્રાણધાર. શ્રી. ૨૧
એ અમૂલ્ય રત્ન જે કોઈ ચિત્ત ધરેજી, તેને પુષ્ટિભક્તિ દ્રઢફલ હોય;
જે આ ધોળ ગાયે ચિત્ત ધરેજી, તેને પરમ આનંદ સુખ હોય. ૨૨

ઇતિ શ્રી નવરત્નનું ધોળ સમાપ્ત.

श्रीपुरुषोत्तमसहस्त्रनाम.

(સટિક ગુજરાતિ ભાષામાં ભાષાન્તર કરેલું)

આ ગ્રન્થમાં શ્રી પુરુષોત્તમનાં હજાર નામ શ્રીમદ્ ભાગવતમાંથી તત્વ રૂપે દોહન કરી શ્રીમદ્વલ્લભાચાર્યજીએ પ્રકટ કરેલાં છે કે જેના પાઠ કરવાથી શ્રીમદ્ ભાગવતનો પાઠ કરવા જેટલું ફળ પ્રાપ્ત થાય છે. આ ગ્રન્થ ઉપર પંચમ ગૃહના તિલકાયત **શ્રી રઘુનાથજીમહારાજે "नामचन्द्रिका"** નામની સંસ્કૃતમાં વિસ્તૃત ટીકા લખી છે તે ટીકાનું મુળ શ્લોક સાથે ભાષાંતર (કે જે અત્યાર સુધી પ્રકટ થયું નથી) આપવામાં આવ્યું છે. તેમજ શ્રુતિ, સ્મૃતિ, પુરાણ, સંહિતા, ગીતા આદી ગ્રન્થોનાં પ્રમાણોથી તે નામોનું સમર્થ રીતે પ્રતીપાદન કરવામાં આવ્યું છે. તેથી દરેક વૈષ્ણવે તે નિત્યનિયમ પૂર્વક પાઠ કરવા ખાસ ઉપયોગી છે. શ્રી **મહાપ્રભુજી** તથા ટીકાકાર **શ્રી રઘુનાથજી** મહારાજના ઉત્તમ ફોટા સાથે છતાં કીં. રૂ. **૧-૪-૦ રૂપીઓ સવા રાખી છે.**

श्रीमद्भगवद्गीता.

શ્રીમદ્ ભગવદ્ ગીતા એ શ્રીકૃષ્ણ ભગવાને વેદ અને ઉપનિષદોમાંથી દોહન કરી કાઢેલો ભકતી રસામૃત કલશ, સર્વ વેદાનુયાયી આચાર્યોને પ્રમાણ અને વેદ વીરોધીઓના પણ તત્વ વિચારને સંમત, નિરંતર પઠનીય છે. વળી હજારો પંડિતોએ આ ગીતા ઉપર અનેક વિધ ભાષ્યો કર્યા છતાં પણ તત્વ વિચારનો પાર પમાયો નથી એવો મહા સમર્થ આ ગ્રન્થ છે. તેના ઉપર પૂર્વે થઇ ગયેલા શ્રીગોસ્વામી બાળકોએ **"तत्त्वदीपिका"** અને **"अमृततरङ्गिणी"** એમ બે ટીકાઓ સંસ્કૃતમાં કરેલી છે તથા ઉકત ટીકાઓના આશય સાથે લંબાણ વિવેચન પૂર્વક આ ગીતામૃત તત્વોનું ભાષાંતર સુપ્રસીદ્ધ લેખક **રા. રા. નાનુલાલ નારણદાસ ગાંધી એમ. એ. એલ. એલ. બી.** ની કસાયલી કલમથી લખેલું છે. કીં **રૂ. ૧-૮-૦** દોઢ રૂપીઓ.

લલ્લુભાઈ છગનલાલ દેસાઈ. ચંગપોળ, ખતરીપોળ–**અમદાવાદ.**

श्रीयमुनास्तोत्र रत्नाकर
યાને
શ્રી યમુનાજીના નામ સ્મરણનું સંપૂર્ણ સાહિત્ય.

આ ગ્રન્થમાં શ્રીયમુનાષ્ટક, શ્રીયમુનાષ્ટપદી, શ્રીયમુનાચતુષ્પદી, શ્રી હરિરાયજીકૃત યમુનાવિજ્ઞપ્તિ, વગેરે ગ્રન્થોની વિસ્તૃત ટીકા, તથા શ્રી યમુનાજીનાં ૪૦ પદ, પરચુરણ (અપ્રકટિત) પદ, વધાઇ, ઘોળ, આરતિ વગેરે આપવામાં આવ્યું છે. ઉપરાંત **શ્રી યમુનાજી** તથા **શ્રીમદ્વલ્લભાચાર્યજી** ના **એમ** બે સુંદર ફોટા પણ આપ્યા છે. આ ગ્રંથ તદ્દન નવોજ, અને પ્રાચીન ઘણા ગ્રંથોમાંથી શોધ કરી તૈયાર કર્યો છે. **તેથી** દરેક વૈષ્ણવે અવશ્ય મંગાવી વાંચવા આગ્રહપૂર્વક વિનંતી છે. આટલું છતાં તેની કીંમત માત્ર ૦-૮-૦ **આઠ આના** રાખી છે.

श्री स्वरुपदर्शन.

આ પુસ્તક શ્રીનાથજી, આદિ સાત સ્વરૂપ, શ્રીમહાપ્રભુજી, શ્રીગુસાંઇજી, સાત લાલજી, આદી ઘણા પ્રાચીન અને હાલ ભૂતળ ઉપર બિરાજતા ઘણા શ્રી ગોસ્વામી બાળકોના ઉત્તમોત્તમ, સુંદર, દેદીપ્યમાન ચીત્રો મળી લગભગ ૧૦૮ **સ્વરૂપના ચિત્રોનું** એક સુંદર પુસ્તક **યાને** આલ્બમ **સારા** ઉંચી જાતના આર્ટ પેપર ઉપર છપાવી મહાન્ ખર્ચે, અને અત્યંત **પરિશ્રમે** તૈયાર કરવામાં આવ્યું છે. આ પુસ્તકની પ્રથમાવૃત્તિ થયા પછી શ્રીમદ્ગોસ્વામી **શ્રીગિરિધરલાલજી મહારાજ** શેરગઢવાળાની આજ્ઞાનુસાર ને તેમણે કરેલી સૂચના મુજબ ખૂટતાં ચીત્રો મહાન્ ખરચે તૈયાર કરાવી પોતે બતાવેલા અનુક્રમ પ્રમાણે ચીત્રો ગોઠવી તૈયાર કરવામાં આવ્યું છે. જેથી દરેક વૈષ્ણવોએ આ પુસ્તક મંગાવી તેમાં આપેલા ચીત્રજીનાં દર્શનનો લાભ લેવા ચુકવું નહી. આ પુસ્તક સારી રીતે સાચવી શકાય માટે તેને સુંદર દેદીપ્યમાન સુશોભીત છીંટનું પાકું પુઠું કરવામાં આવ્યું છે, છતાં ન્યોચ્છાવર માત્ર નહી જેવીજ ફક્ત રૂ. ૩-૦-૦ ત્રણ રૂપીઆ રાખવામાં આવી છે.

श्रीकृष्णस्तोत्ररत्नाकर.

આ ગ્રન્થમાં શ્રીમહાપ્રભુજી, શ્રીગુસાંઇજી, શ્રીગિરિધરજી, મહાનુભાવી શ્રીહરિરાયજીમહારાજે શ્રીકૃષ્ણ ભગવાન્ (શ્રીઠાકોરજી) નું વિજ્ઞપ્તિદ્વારા કરેલા સ્તોત્રનું મૂળ શ્લોક સાથે અક્ષરશઃ ભાષાંતર (કે જે અત્યાર સુધીમાં કોઈ પણ ઠેકાણે પ્રકટ થયું નથી) આપવામાં આવ્યું છે. જેઓએ " ब्रहत्स्तोत्रसरित्सागर " નામનો ૨૩૭ ગ્રન્થનો પાઠ કરવાનો ગુટકો વાંચ્યો હશે તેઓને તો આ ગ્રન્થ લેવા માટે ખાસ ભલામણ કરીએ છીએ

આ ગ્રન્થમાં નીચે મુજબ સ્તોત્ર ગ્રન્થોની ટીકા આપી છે. ૧ श्रीमद्वल्लभाचार्यजी कृत ग्रन्थो. १ श्रीकृष्णाष्टक, २ श्रीनन्दकुमाराष्टक, ३ श्रीगोपीजनवल्लभाष्टक, ४ श्रीगिरिराजधार्यष्टक, ५ श्रीमधुराष्टक, ६ श्रीकृष्णप्रेमामृत, २ श्रीमद्विट्ठलेश्वर (श्रीगुसांईजीकृत) ग्रन्थो. ७ श्रीभुजंगप्रयाताष्टक, ८ श्रीगोकुलाष्टक, ९ श्रीपर्यंक, (पालना) विज्ञप्ति १० श्रीद्वितियपर्यंक विज्ञप्ति, ३ श्रीरघुनाथप्रभुकृतग्रन्थो ११ श्रीगिरिधार्यष्टकम् १२ श्रीकृष्णशरणाष्टकम्, १३ गोपालस्तवः १४ श्रीकृष्णचन्द्राष्टक, १५ श्रीगोकुलेशाष्टक, १६ श्रीराधाकृष्णाष्टक, ४ श्रीहरिरायप्रभुकृतग्रन्थो १७ श्रीजन्मवैफल्यनिरूपणाष्टक, १८ श्रीकृष्णशब्दार्थनिरुपणस्यदिग्दर्शन, १९ श्रीनवनीतप्रियाष्टक, २० श्रीभुजंगप्रयाताष्टक, २१ श्रीकृष्णशरणाष्टक. २२ श्रीदैन्याष्टक. २३ श्रीपंचाक्षर मंत्रगर्भस्तोत्र. २४ श्री स्वप्रभुविज्ञप्तिः २५ श्रीगर्वापहाराष्टक. ઉપર પ્રમાણે ગ્રંથોના ભાષાન્તર સાથેનો આ ગ્રંથ દરેક વૈષ્ણવે ખાસ કરીને વાંચવા જેવો છે. તેથી તેમની ધાર્મિક વૃત્તિ દૃઢ થશે. ઉંચા ગ્લેજ ચીકણા કાગળ, છીટનું મજબુત પાકું પુઠું. છતાં કિં. ૦-૧૨-૦

લલ્લુભાઈ છગનલાલ દેસાઈ ચંગપોળ, ખતરીપોળ—અમદાવાદ.

कीर्तनसंग्रह भाग १ लो.

(वर्षोत्सवके पद.)

આ ગ્રંથમાં શ્રીઠાકોરજી સન્મુખ કીર્તન કરવાનાં બારમાસિક ઉત્સવનાં અસંખ્ય કીર્તનોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે. પ્રથમ આ ગ્રંથ મુંબઈના " વૈષ્ણવ ઠાકોરદાસે " છપાવ્યો હતો, છેલ્લાં પાંચ વરસથી ત વૈષ્ણવોને અપ્રાપ્ય થઇ પડેલો હોવાથ, વૈષ્ણવોની સતત માગણી થવા લાગી અને કેટલાક માગ મિત્રો એ ફરી છપાવવાની મને ભલામણ કરી તેથી અમોએ આ કામ ખાસ એક વૈષ્ણવ કીર્તનીઆજીને સોપ્યું. તેમણે મુંબાઇ, ઉમરગામ, સુરત, ભરૂચ, વડોદરા, નડિઆદ, અમદાવાદ, મહુધા, ખેડા આદિ સ્થળોએ જઇ, અનુભવી વૈષ્ણવોને મળી, તેમની તેમની સૂચના મુજબ સુધારો વધારો કર્યો છે. પુસ્તકનું કદ પ્રથમના જેવુંજ રોયલ ૪ પેજી સાઇઝ (ગુજરાતી પેપર જેવી મોટી સાઇઝ) અને ઘણા મોટા અક્ષરથી

(अक्षर आ लाइन जेवाज मोटा)

છપાવ્યું છે. આવાં પુસ્તકો વારંવાર છપાતાં નથી, પછીથી આવો લાભ નહિ મળે **વહેલો તે પહેલો** માટે આજેજ મંગાવી લ્યો. માત્ર **થોડીજ નકલો શીલીકમાં છે.** સારા ઉંચી જાતના જાડા, ચીકણા કાગળ, મજબુત કંતાનનું પાકુ પુઠું, લગભગ ૬૫૦ પાનાં, ઉપરાંત **શ્રીનાથજી, શ્રીમહાપ્રભુજી, શ્રીયમુનાજી, શ્રીગુસાંઇજી, રાજનગર** (અમદાવાદ) વાળા **શ્રીવ્રજરાયજી, શ્રીમધુસુદનલાલજી, શ્રીરણછોડલાલજી** મહારાજના ઉતમ ફોટા સાથે ન્યોછાવર માત્ર **રૂ. ૧૦-૦-૦ દસ રૂપિઆ** રાખવામાં આવ્યું છે (પુસ્તક જોતાં અને કામના પ્રમાણમાં તો ઓછીજ કીમત છે એમ દરેક વૈષ્ણવ કહેશેજ)

શ્રીગોકુલનાથજીકે વચનામૃત પ્રજકે માસસું દેખનો તીજ તેરસ ઔર પાંચમ પુનમ એક ચૌદસ અમાવસ તજની યા વચનામૃતપેં વિશ્વાસ રાખિકે પ્રયાણ કરે તો મનોર્થ સિદ્ધ હોય.

પો.	મા.	ફા.	ચે.	વૈ.	જે	અ.	શ્રા.	ભા.	આ.	કા.	મા	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	બહોત સુખ હોય, કલેશ ન હોય, અર્થ પૂર્ણ હોય
૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧	મહાભારત હોય, અશુભ, જીવનાશ હોય.
૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧	૨	અર્થ પૂર્ણ હોય, મનોરથ સિદ્ધ હોય કામના પૂર્ણ હોય.
૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧	૨	૩	કલેશ હોય, જીવનાશ હોય, કુશલસૂં ઘર નહિં આવે.
૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧	૨	૩	૪	વસ્તુલાભ હોય, મિત્ર મિલે, વ્યાધિ મિટે, લાભ હોય.
૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧	૨	૩	૪	૫	મહાચિંતા હોય, વિયોગ હોય, કદાચિત્ ઘર આવે.
૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧	૨	૩	૪	૫	૬	સૌભાગ્ય પાવે, રત્નસહિત ભલીભાંતિસું ઘર આવે.
૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	મિલવો નહોય,બહોતઝુરેહોય જીવનાશ હોય,દુખપાવે.
૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	આશા પૂર્ણ હોય, સૌભાગ્યપાવે, કામના સિદ્ધ હોય.
૧૦	૧૧	૧૨	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	સૌભાગ્ય પાવે, દિન બહોત લાગે, કુશલસું ઘર આવે
૧૧	૧૨	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	કલેશ હોય, જીવનાશ નહિ, સૌભાગ્ય પાવે નહિ.
૧૨	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	માર્ગમેં સિદ્ધિહોયમિત્રમિલે,વિઘ્નમિટે ધનકોશિઘ્રલાભહોય.

વિવિધ ધોળ તથા પદ સંગ્રહ ભાગ ૨ જો.

નિત્યની શ્રીઠાકોરજીની સેવા કરવાનો પ્રકાર, બાર માસના ઉત્સવનાં ગીત ને બીજાં ઘણાં પ્રાચીન ને અપ્રકટિત ધોળ પદનો મહાન સંગ્રહ [illegible] પ્રકરણોમાં આપ્યો છે. તથા શ્રીમહાપ્રભુજી, શ્રીગુસાંઇજીના સેવ્ય શ્રીઠાકોરજીનાં સ્વરૂપ હાલ ક્યાં ને કોને માથે બિરાજે છે. તેની સંપૂર્ણ માહિતી આપી છે. ઉપરાંત " શ્રીમદ્વલ્લભાચાર્યજી " તથા " શ્રીયમુનાજી " ના એમ બે સુંદર ફોટા પણ આપ્યા છે. સુશોભીત છીંટનું પાકું પૂંઠું છતાં કીમત માત્ર ૧–૦–૦ એક રૂપીઓ.

(શ્રીમદ્ગિરિધરલાલજીના ચતુર્થલાલજી-માળા પ્રસંગવાળા.)

શ્રીગોકુલેશજીનાં ધોળ તથા પદ સંગ્રહ.

આ શ્રીગોકુલેશજીએ ભૂતળ ઉપર પધારી પોતાની ૭૦ વર્ષની [illegible] જહાંગીર પાદશાહ સામે ધર્મનું દઢ યુદ્ધ કરી, માળા, તિલક અને [illegible] આદિ ટેક ટકાવી સમસ્ત પુષ્ટિમાર્ગ ઉપર મહત ઉપકાર કર્યો છે [illegible] ભાગ્યેજ કોઈ પણ વૈષ્ણવ અજ્ઞાત હશે! અમોએ આ શ્રીગોકુલેશજીના પ્રાકટ્યની વધાઈ તથા ધોળપદ ૩૦૦ વર્ષના પ્રાચીન પુસ્તકોમાંથી સતત પ્રયત્ને એકત્ર કરી જુદાં જુદાં ૧૫ પ્રકરણોમાં મળી લગભગ [illegible] ધોળપદનો મહાન્ સંગ્રહ બહાર પાડ્યો છે કે જે અત્યાર સુધીમાં કોઈ પણ ઠેકાણે પ્રસિદ્ધ થયેલો નથી. આ ગ્રન્થમાં શ્રીગોકુલનાથજી, શ્રીકનૈયાલાલજી, શ્રીવલ્લભલાલજીના ઉત્તમોત્તમ ફોટા તેમજ તેમની વંશાવળી પણ આપી છે, છતાં કીંમત ફક્ત રૂ. ૧–૦–૦ એક રૂપીઓ રાખી છે.

વૈષ્ણવોના નિત્યનિયમના પાઠ તથા ધોળ.

(આવૃત્તિ ૫ મી.)

આ પુસ્તકમાં શ્રીવલ્લભાખ્યાન, મુળ પુરૂષ, શ્રીયમુનાષ્ટક, ૪૦ પદ, ધોળ, [illegible] શ્રીસર્વોત્તમ પાઠ તથા ધોળ, શ્રીગોપીગીત વગેરે [illegible] છતાં કીંમત માત્ર ૦–૪–૦ ચાર આના.

[illegible]

૮૪ વૈષ્ણવની વાર્તા.

આ ચોરાશી વૈષ્ણવની વાર્તા [illegible] ભાગમાં ([illegible]) [illegible] છે. તેમજ તેની ઘણી પ્રાચીન પ્રતો [illegible] —

[illegible] શ્રી [illegible], [illegible] પંચાધ્યાયી, [illegible] ભગવદ્ ગીતા વગેરે ગ્રંથોમાંથી શોધ [illegible] તેમજ તે વૈષ્ણવો [illegible] જેથી [illegible] એ ભાગ્યે જ [illegible] નથી તેવું છે. આ વાર્તા માટે [illegible] તથા [illegible] મુસાફરી કરી [illegible] દાખલ કરી છે.

આ ગ્રંથ [illegible] [illegible] વાર્તામાં [illegible] [illegible] છે. આ [illegible] [illegible] શ્રી મહાપ્રભુજીને [illegible] [illegible] વાંચી છે.

(શ્રી ગોકુલનાથજી કૃત ૨૪ વચનામૃત

(આવૃત્તિ ૩ જી.)

[illegible] શ્રી ગોકુલનાથજીકૃત ૨૪ [illegible] ([illegible]) [illegible] ૨૪ [illegible]

[illegible]